

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניות השערות: אתנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך-פסא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קיימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק ככעין "ג מודת דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פאז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משורתיים, ולפי ההשערות

מונח ... מונח פאר – פרט המלמד על עצמו או על היוצא ממנו (כגון עונש כרת) למקום אחר ואם צריך גם במקום הופעתו, כל מונח עשוי להוסיף עוד פרט אחד המלמד על עוד מקום, כעין דון מינה ואוקמיה במקומיה. פזר – ע"פ ספר **טוב טעם – הרב יום טוב ליפמאן העלר (תוספות יום טוב)** בפירושו על רבינו בחיי בר' נח ז, [כב] **כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת-רוּחַ הַיּוֹם בְּאֶפְרוֹי מִכָּל אֲשֶׁר בְּחֶרֶבָה מָתוּ**: מביא מספר **פרדס רימונים שער הטעמים (שער כ"ט, פ"ב)** ... מפזר ונוסף עוד וצורתו כחץ < משפיע השפע. ואפשר לומר כי החץ מוליך השפע – הלימוד (דרך ותוכן) – מדברי תורה במקום אחד לפרנס עמם דברי תורה במקום אחר בתורה.
מונח ... מונח פאר מונח ... מונח תלישא-גדולה או מונח ... מונח תלישא-קטנה – התלישא מרמז על ענין שיעור, חציצה, מחיצה, מידרוג בביצוע המצוה, מידרוג בעונשים או שכר, הפזר לוקח האפיון של התלישא ומעבירו ללמד במקום אחר ואם צריך גם למקומו.

1.1 במדבר קרח טז,א

במדבר קרח טז,ז:

וַתָּנוּ בָּהֶן וְאֵשׁ וְשִׁימוֹ עָלֵיהֶן וְקַטְרֶת לִפְנֵי ה' מִחֹר וְהָיָה הָאֵשׁ וַיִּבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב-לָכֶם בְּנֵי לֵוִי:

תורה שלמה (סה) וַתָּנוּ בָּהֶן וְאֵשׁ וְשִׁימוֹ עָלֵיהֶן וְקַטְרֶת בבלי יומא מהב, תניא: (ויקרא צו ז, א) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, לימד על מערכה שניה של קטורת שלא תהא אלא על המזבח החיצון. (דהאי קרא במזבח העולה כתיב) אש מחתה ומנורה (אש דיוה"כ דלפני ולפנים ואש דמנורה דהדלקת נרות דכל יומא) מניין? (שתהא ניטלת מעל המזבח החיצון) ודין הוא: נאמרה אש בקטורת (דכתיב גבי קרח (אתה ואהרן איש מחתתו) **וַתָּנוּ בָּהֶן וְאֵשׁ וְשִׁימוֹ עָלֵיהֶן וְקַטְרֶת**, תר"ס ד"ה נאמרה), ונאמרה אש במחתה ומנורה, מה להלן על מזבח החיצון - אף כאן על המזבח החיצון.

מוצגות השערות בתפקידי טעם פסק בפסוק:

וַתָּנוּ בָּהֶן וְאֵשׁ - מונח מונח פסק, קריאה עם פסק עבור מעשה קרח, קריאה בלי פסק עבור מעשה הקטורת והמנורה במשכן ובמקדש.
עָלֵיהֶן וְקַטְרֶת – קדמא פסק ואזלא, קריאה עם פסק עבור מעשה קרח, כי ע"פ תיב"ע קטורת עדת קרח לא הייתה של קודש, קריאה בלי פסק עבור מעשה הקטורת והמנורה במשכן ובמקדש. וראה בהמשך שימוש אחר לפסק זה.

עָלֵיהֶן וְקַטְרֶת – קדמא פסק אזלא, בקריאה ללא פסק טעמי קדמא ואזלא בתפקיד כעין כלל מלמד על הקטרת קטורת בכל יום וביוה"כ, וכן כעין כלל מלמד למקור האש לפעולות בקדש ובקדש הקדשים (קטורת, מנורה), קריאה עם פסק ראה להלן.
וְשִׁימוֹ – תלישא-קטנה בתפקיד שיעור של **מִחֹר** – ר"ת **מלוא חפניו רבה** (גבוה ולא שטוח), לשים **עָלֵיהֶן** - על האש שבמחתות שהיא ממקור חיצון **וְקַטְרֶת**, בשיעור **מלוא חפניו רבה** של קטורת מעבר ע"י **וַתָּנוּ בָּהֶן וְאֵשׁ** - מונח מונח פסק פזר להידרש לשלושה ענינים אחרים,

- א. האש והקטורת עבור הקטרת קטורת במזבח הזהב בשחרית ובין הערבים,
- ב. האש והקטורת עבור אש דיוה"כ דלפני ולפנים
- ג. האש עבור ואש דמנורה דהדלקת נרות דכל יומא

לענין האחר הראשון אש וקטורת במזבח הזהב נדרש מהפסוק

- (א) **הָאֵשׁ** לקטורת במזבח הפנימי מקורה החיצון הוא בגחלים ממערכה שניה שעל המזבח החיצון, נשאת במחתה אחת,
- (ב) (ב) **הַקַּטְרֶת** ע"פ **משנה תמיד פ"ב ופ"ג**) שיעורה פרס של שתיים ומחצה מנה צבורה בבזך שבתוך כף שנפחה שלושה קבים (=3 פעמים 4 לוג היינו 12 לוג = הין אותיות **וְקַטְרֶת** בניקוד שונה),
- (ג) בכל יום הכהן הזוכה בפיוס הקרבת הקטורת נכנס עם קרובו, חופן מלוא חפניו קטורת מן הבזך, ומה שנופל לכף, קרובו צוברו על גב הקטורת שבכפיו. אפשר כי זה מרומז במלים **עָלֵיהֶן וְקַטְרֶת** – קדמא פסק אזלא, בקריאה עם פסק מרמז לקטורת הנופל לכף ושהכהן השני צובר על גבי הקטורת של הכהן מקריב הקטורת.

ועוד ענין לדרוש למקום אחר **תורה שלמה (סו) קַטְרֶת לִפְנֵי ה'**, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה וכו' מבושם שנאמר **קַטְרֶת לִפְנֵי ה' (פרקי רבינו הקדוש)**

תורה שלמה [זז] וְהָיָה הָאֵשׁ וַיִּבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר ה' הוא הקדוש, אלא אמר להם משה הרי אני אומר לכם שלא תתחייבו בנפשותיכם, שאתם חמשים ומאתים איש שאתם מקריבים, מי שיבחר מכם יצא חי וכולם אוכדים. **(תנחומא ה)**

תורה שלמה תו"ש [זז] תנ"י יא, במדבר"ר פי"ח, ילקו"ש כאן ובמדבר אגדה: **וְהָיָה הָאֵשׁ וַיִּבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ**, כך אמר להם משה היו יודעים שאותו האיש שיבחר בו הקב"ה הוא הקדוש שהוא לבדו ינצל והשאר כולם ימותו, הוזהרו ואל תגרמו רעה לעצמכם, והם לא האמינו לדבריו ונשרפו, לכך אמר (להלן יז, ג) את מחתות החטאים האלה בנפשותם. מלמד שהם פשעו בנפשותם. שכך אמר להם שלא ינצל אחד מהם, אותו שעוזר לו הקב"ה הוא ינצל בלבד. והשווה מאמרי ילמדנו בילקוט ת"ת (מאן) ח"ג עמ' קנא. וראה להלן אות סט.

וְהָיָה - רביע, **הָאֵשׁ** - תביר **וַיִּבְחַר ה'** – מרכא טפא, יתור לרבות **הוּא** – מונח, מרכה **הַקָּדוֹשׁ** - אתנה, מגביל **וְהָיָה** - רביע, ע"פ **תורה שלמה תו"ש [זז]** אפשר כי לפנינו ארבעה לימודים:

- (א) היו יודעים שאותו האיש שיבחר בו הקב"ה **הוּא הַקָּדוֹשׁ, הוּא** – מונח, מרכה בנבחר קדושה **הַקָּדוֹשׁ** - אתנה, מגביל הקדושה רק בנבחר,
- (ב) יתירה מזה בדומה לכהן גדול שהיה לו מחליף זמני עלול להיות מצב של קנאה, לכן הכהן המחליף הזמני לא נמצא בבית המקדש. כאן משה הוזהרין שהנבחר לבדו ינצל והשאר כולם ימותו, הוזהרו ואל תגרמו רעה לעצמכם,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניתי השערות: אהא, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא, מארז, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדפא – סדר קיימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדפא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

- (ג) והם לא האמינו לדבריו ונשרפו, לכך אמר (להלן יזג) את מחתות החטאים האלה בנפשותם. מלמד שהם פשעו בנפשותם. הַאִישׁ - תביר, ממעט בכל הנדחים מלמד על חיסרון בהם מלמד שהם פשעו בנפשותם.
- (ד) אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' – מרכא טפאא, יתור לרבות אותו שעוזר לו הקב"ה הוא ינצל בלבד. ידוע הלימוד כי קטורת מצילה וקטורת עלולה להמית את הלא ראוי. כאן היה רבוי עזרה מהקב"ה לאהרן מפני קיטרוג כגון מעשה העגל, כדי שינצל. וזה מתאים ל-**תורה שלמה [סח]** הוא הקדוש, הוא יקדש מיבעי ליה, אלא א"ל יודע אני שקטורתו של אהרן מתקבלת, כבר נתקדש קודם לכן (ילמדנו)

ועוד ענין וְשִׂמוּ ... הַאִישׁ - תלישא-קטנה ... תביר, רמז לחישוב חשבונות כגון גימטריא ו/או גורעין ומוסיפין, הַאִישׁ אותיות א"ה ואותיות י"ש שהן ג' ר"ן ס', כאשר נחברן ביחד נקבל אהר"ן ס' היא ברכת כהנים של ס' אותיות! וענין כי אהרן כבר נתקדש קודם לכן ולו משרת הכהונה רמז בס"ת וְהָיָה הַאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' – ס"ת השרר"ה

במדבר קרח טז, יב, יד, טז:
[יב] וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלָאֲבִירָם בְּנֵי אֵלִיָּאֵב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלֶה:
[יד] אִף לֹא אֶל-אֶרֶץ זָבַת חֲלָב וּדְבַשׁ הַבְּיָאָתָנוּ וְהַתֵּן-לָנוּ נַחֲלַת שָׂדֶה וְכָרֶם הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלֶה:
[טז] וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח אַתָּה וְכָל-עֲדֹתְךָ הֲיִינוּ לִפְנֵי ה' אַתָּה וְנָהֵם וְאַהֲרֹן מִחַר:

בבלי מועד קטן טז, א אמר רבא: **מנלן דמשדרין שליחא דבי דינא, ומזמנינן ליה לדינא** (לימוד לשליח בית דין המזמין לדיון) - דכתיב (במד' קרח טז, ב) **וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לִקְרֹא לְדָתָן וְלָאֲבִירָם בְּנֵי אֵלִיָּאֵב**. ומנלן דמזמנינן לדינא (לימוד להזמנה לבית דין) - דכתיב (במד' קרח טז, טז) **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח וְכָל-עֲדֹתָיִךְ**. לקמי גברא רבה (לימוד לציין מי הדיינים בבית דין) - דכתיב (במדבר ט"ז טז) **הֲיִינוּ לִפְנֵי ה'**, את ופלניא (לימוד לציין מי המתדיינים בבית דין) - דכתיב **אַתָּה וְנָהֵם וְאַהֲרֹן**, דקבעינן זימנא (לימוד לציין זמן הדיון בית דין) - דכתיב **מִחַר**. זימנא בחר זימנא - דכתיב (דמיהו מ"ו) **קראו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד**. ומנלן דאי מתפקר בשליחא דבי דינא, ואתי ואמר, לא מיתחזי כלישנא בישא (לימוד ששליח בית דין מותר לחזור על דברי מזמין לפני בית הדין אף אם נאמרו בלשון קשה על בית הדין) - דכתיב (במד' קרח טז, ד) **הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלֶה**. ומנלן דמשמתינן (לימוד שבית דין מנדה) - דכתיב (שופטים ה') **אורו מרוז, דהכי סברא דגברא רבה, דכתיב אמר מלאך ה'.** ומנלן דמחרמינן (לימוד שבית דין מחרים אדם ורכושו) - דכתיב **ארו ארוו, דאכיל ושתי בהדיה וקאי בארבע אמות ידיה** - דכתיב **ישביה**. ומנלן דפרטינן חטאיה בצייבורא (לימוד שמותר לבית דין לפרסם עבירות של אנשים ואין זה לשון הרע) - דכתיב (שופטים ה') **כי לא באו לעזרת ה'.**

אפשר כי תלישא-קטנה תרמז על מידרוג במצוות ועונשים, כי ע"פ **ש"ע חושן משפט סי' ח' – שליח ב"ד לא עובר על לשון הרע** דבר הנדרש מסוף (במד' קרח טז, ד) **הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר**. **הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלֶה**:- בספר **חפץ חיים** מלמד, ששליח בית דין יחזור וימסור דברי הנידון לבית הדין כלשונן ואין לו עבירת לשון הרע (במד' קרח טז, ד) **פּוֹתַח אָף – פּוֹר**, דרשהו לענין אחר ואם צריך גם למקומו. כאן לענין אחר ללמד בנוסף לענינו ששליח בית דין יחזור וימסור דברי הנידון לבית הדין כלשונן ואין לו עבירת לשון הרע. **אָף – פּוֹר**, אפשר כי מרמז לדרוש מסוף הפסוק **הַעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר** ששליח ב"ד לא עובר גם על דברים אחרים שעושה בשליחות ב"ד כגון כניסת לבית לזה אחרי שהוזהר להחזיר ההלואה ולא החזירה ונטילת רכוש.

הגמרא מביאה סימוכין מהנביא שעונשם של מוציא דבת תלמידי חכמים וארץ-ישראל הוא חרם ומפרטים חטאם בצייבור. אפשר לתמוך זאת בראיה מהכתוב **לֹא אֶל-אֶרֶץ זָבַת חֲלָב וּדְבַשׁ הַבְּיָאָתָנוּ וְהַתֵּן-לָנוּ** - תבנית כעין פרט וכלל ופרט, כאשר בפרט בתראה יש פעמיים זקף-קטן בין שני קיסרים. זה כעין דבר החוזר וקורה ו/או כעין בנין אב. אפשר שתמוך בהלכה של פרסום חטאם בצייבור. **מִחַר – סילוק, מגביל, לזמן מסוים, או קביעת זמנים לדיונים** זימנא בחר זימנא, הגמרא מביאה סימוכין מהנביא (דמיהו מ"ו) **קראו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד – סילוק, הגבלת זמן.**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק ו – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה = תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.2 במדבר קרח טז,א

במדבר קרח טז,א:

וַיִּקַּח קָרַח בֶּן-יִצְחָק בֶּן-קֵהָת בֶּן-לֵוִי:

וְדָתָן וְאֶבְיָרִים בְּנֵי אֶלְיָאֵב וְאֵוִן בֶּן-פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן:

וְדָתָן וְאֶבְיָרִים – קדמא ואזלא, כעין כלל מלמד, ע"פ מדרש הגדול מקדמת דנא חלקו על משה והלכו והמרידו אחרים, וגם לא עשו תשובה ובכך שימשו דוגמא לאחרים שלא לעשות תשובה.

בְּנֵי אֶלְיָאֵב וְאֵוִן בֶּן-פִּלֵּת – דרגא תביר מרכא טפא, כעין קבוצת פרטים מצטרפים ו/או שעל כל אחד חל הענין. כולם מורדים ואינם עושים תשובה.

וְאֵוִן בֶּן-פִּלֵּת – מרכא טפא, יתור לרבות זמן אנינות, און חזר בו והיה מתאבל על תחלת מעשיו וע"פ מדרש הגדול ישב באנינות עד שמת.

בְּנֵי – מרכא – מרבה, ראוונן: – סלוק, מגביל, הרבוי ירמז להיות שלשתם בנים בכורים, הסלוק יגביל שימשו זמן מועט בכהונה כמוסבר ע"פ ספר הפרשיות הרב כיטוב ודתן ואבירים בני אליאב ואון בן פלת הם בנים בכורים כל אחד לאמו, טענתם על העברת הבכורה ע"י יעקב אבינו מראובן ליוסף או יהודה, וטענו כי ראובן הבכור וראוי לכהונה, ולפני מעשה העגל הבכורים שימשו בכהונה לעת קצרה

תורה תמימה טז,א

וְדָתָן וְאֶבְיָרִים – אמר ריש לקיש, דתן - שעבר על דת אל, אבירים - שאיבר עצמו מעשות תשובה⁶ [סנהדרין ק"ט ב']:

וְאֵוִן בֶּן-פִּלֵּת וגו' - אמר ריש לקיש, און - שישב באנינות, בן פלת - בן שנעשו לו פלאות, בן ראובן - בן שראה והבין⁷ [שם שם]:

תורה תמימה הערה ג) עיין מש"כ ריש אות הקודם, ובנוסחאות אחרות הגירסא שאיבר לבבו, ונראה כי היא גירסא נכונה, והוא מלשון אבירי לב (ישעיה מ"ו) והבאור הוא שהקשה את לבו מעשות תשובה ולא כמו און בן פלת, כפי שיתבאר:

תורה תמימה הערה ד) עיין מש"כ ריש אות ב' בענין דרשת השמות, ודריש און שישב באנינות, כלומר שהיה מתאבל על שהיה בעצה עם קרח ועדתו, ויתבאר ע"י מ"ש בגמ' כאן שאשתו הניאתו מלעמוד במחלוקת וחזר בו והיה מתאבל על תחלת מעשיו, ויש בזה עוד פירושים. ומעין כונה זו דריש בן פלת - בן שנעשו לו פלאות, שחזר בו, ובן שראה והבין והכיר אמתת וצדקת משה.

דעת זקנים: דתן שעבר על דת אביהם לאביו לבו מלעשות תשובה

במדבר קרח טז,ב: וַיִּקְחוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי-יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמְאַתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אַנְשֵׁי-שָׁם:

נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד – מרכא תביר מרכא טפא, כעין קבוצת פרטים שלא כולם מצטרפים ו/או שלא על כל אחד חל הענין. למשל שלא כל אנשי ה' הם בכורים ששמשו קודם בתפקיד, למשל שלא כל אנשי ה' הם נשיאי העדה, או שהצטרפו מתוך פתויו ולא משום עצמם, כלומר לא היתה להם אותה מטרה. או שנבין שהיו ביניהם צדיקים ורשעים ע"פ תורה שלמה [לה] בין היתר ע"פ "טעמי מסורת המקרא" למהר"ם מרוטנבורג – קרָאִי – הגביהו עצמם חסרם הקב"ה, יצאו מעצמם ולא בחרום העדה ... על שהיו רשעים, אפשר כי טעם תביר במלת עֵדָה בתפקיד למעט היינו שחסרם הקב"ה.

אַנְשֵׁי-שָׁם – סלוק, מגביל, ע"פ תורה שלמה [לן] ע"פ מאור האפלה שהיה להם שם רע בכל.

במדבר קרח טז,ג: הַמֵּעֵט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ לְהַמְיִתָנוּ בְּמִדְבָּר כִּי-תִשְׁתַּחֲרַר עֲלֵינוּ גַם-הַשְּׁתַּחֲרַר:

הַמֵּעֵט – רביע, השמיעו ארבע ביוזיים אחד על משה ושלוש על הקב"ה כפירש רמב"ן (טז,ב) אִם-כָּמוֹת כָּל-הָאָדָם יִמְתָּן אֲלֶיהָ - הנה גם רבים בעם אמרו לו פעמים רבות "למה העליתנו ממצרים", אבל היה העונש על אלה מכל האדם, באמרם (פסוק ג) כִּי-

תִּשְׁתַּחֲרַר עֲלֵינוּ גַם-הַשְּׁתַּחֲרַר. כי עשו שתי רעות, בזו על כבוד הרב (זה אחד מארבע הביוזיים), וכפרו בכל מעשה ה' אשר עשה (אלו שלושה ביוזיים מהארבע) בַּמִּצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וגם בַּמַּעֲמֵד הַר סִינַי שֵׁנָאמַר בּוֹ וגם כִּי יֵאֱמִינוּ לַעֲלוֹם (שמות יט ט), והם אמרו שאינו כדאי להשתרר עליהם ולא בא להם על ידו רק רע, ומפני זה אמר (פסוק טו) ויחר למשה מאד. וגם קרח אמר (פסוק ג) ומדוע תנשאו, ועל כן נבלע אהלו עמהם.

הַמֵּעֵט – רביע, אלשיך (טז,ג) אמנם הנה דתן ואבירים אמרו, הנה עלה בדעתך שכל ישענו וכל חפצנו הוא לכהן את קרח. ועל כן בנצוח אותו נשתוק אנחנו. ולא כן הוא, כי דברים אחרים לנו עליך. והוא כי הַמֵּעֵט וכו', כי אם כִּי-תִשְׁתַּחֲרַר עֲלֵינוּ להיות מלך עלינו. ולא בלבד את עצמך, כי אם גַם-הַשְּׁתַּחֲרַר את אהרן. ומה גם למה שאמר ז"ל (תנחומא ג) שקרא תגר על תרומות ומעשרות ומתנות כהונה. וגם שעדיין לא היו נוהגות, הוא, שלימד להן הלכותיהן לכשיבואו אל הארץ. וזה יאמר גם השתרר את אהרן במתנות כהונה: הַמֵּעֵט – רביע, לפי פירוש אלשיך (טז,ג) אפשר שקראו תגר על ארבעה תשלומים אחד שלא כתוב בפירוש אלא הוא מובן שמלך גובה מסים, ועוד שלושה תרומות ומעשרות ומתנות כהונה. וגם שעדיין לא היו נוהגות,

כִּי הֶעֱלִיתָנוּ – מהפך פשטא, מוציא הכתוב מפשוטו וכי היתה מצרים לאלו שזכו לצאת ממנה אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ?

מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ - קדמא מהפך פשטא זקא-קטן, הוצא מפשוטו, אמנם חלק מֵאֶרֶץ מצרים הוא זְבַת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ אבל מֵאֶרֶץ – קדמא בא ללמד שרק המצרים מקדימים טובה לעצמם והם טענו שגם הם נהנו מכך. אפשר כי טענה שקרית זאת מחקה את טענת המרגלים (במד' שלח יג,ב) וְגַם זְבַת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ הוּא וגו' – תלישא-גדולה קדמא מרכא תביר טפא. וְגַם – תלישא-גדולה, בעל בחינה נעלה, כדי שהשקר יעמוד הוא צריך קצת אמת, אז המרגלים מודים שא"י ארץ נבחרת ומעולה זְבַת – קדמא, מקדמת דנא אבל חֶלֶב וְדִבֶּשׁ הוּא - מרכא תביר טפא כעין קבוצת פרטים הקשורים לענין אך מחולקים ביניהם בקשר אליו, יש בה חלקים מעולים יותר ומעולים פחות וטענתם כִּי-תִשְׁתַּחֲרַר עֲלֵינוּ גַם-הַשְּׁתַּחֲרַר החלקים המעולים שבא"י יגיעו לידי משה ואהרן.

לְהַמְיִתָנוּ - טפא בַּמִּדְבָּר – אתנה, מגביל רק למדבר מגזרת המרגלים, ובתפקיד מתפשט תכונתו אלפניו. מיתה במדבר בצמא היא מיתה מנוולת של עינויים בצמא. טפא כפותחת טפח ולקבל התכונה ממלת בַּמִּדְבָּר – אתנה, הטפחא בא לאפיין את הכתוב לפניו כדי להגדיל

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספאא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספאא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספאא – קבוצה עם הלכה שיה לפישה; מרכא תביר ספאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשה; מקף – רב-מצב של הנושע, ב"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סודו שנתלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט; יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

את הניגוד השיקרי של תנאיהם בארץ מצרים. לכן **מֵאֲרֶץ זְבַת חֶלֶב** - קדמא מהפך פשטא, מלמד על הכתוב לפניו **כִּי הֶעֱלִיתֵנוּ** - מהפך פשטא - הוצא מפשוטו ואמור "אתה אמרת מעלה ולמעשה הורדתנו **לְהַמִּיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר** .

במדבר קרח טז, כו:

וַיִּדְבֹר אֶל-הָעֵדָה לֵאמֹר סִוְרוּ נָא מֵעַל אֶהְלִי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאֵל-תַּנְעֵנוּ בְּכָל-אֲשֶׁר לָהֶם

בְּ-תַסְפּוּ בְּכָל-חַטָּאתָם:

תורה תמימה (כו) סורו נא וגו' - ת"ר, היוצא לישבע, אומרים לו הוי יודע שכל העולם נודעו בשעה שאמר הקב"ה בסיני לא תשא את שם ה' לשוא, ואם אמר הריני נשבע, העומדים שם אומרים זה לזה, **סִוְרוּ נָא מֵעַל אֶהְלִי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה** (7) [שבועות ל"ט א']:

תורה תמימה הערה (ז) ומפרש בגמרא בשלמא ההוא דקא משתבע דקאי באיסורא, אלא ההוא דקא משבע ליה אמאי [ר"ל אמאי כוללים אותו בלשון רשעים שאומרים בלשון רבים], משום דתניא ר' שמעון בן טרפון אומר, כתיב (פ' משפטים) שבועת ה' תהיה בין שניהם, מלמד שהשבועה חלה על שניהם, ע"כ. ור"ל דגם זה המשביע נענש על שלא נזהר למסור ממנו ביד איש נאמן וכאו לידי חלול השם. ואמנם אינו מבוזר מה שפסק ותנא בסתמא אם אמר הריני נשבע ולשון זה כולל אף נאמן ששבע באמת, וצ"ל ע"פ המבואר לפנינו בפ' ואתחנן בפסוק ובשמו תשבע (ו' י"ג) דגם משבועת אמת ראוי להמנע, יעו"ש בארוכה:

מַעַל – תלישא-קטנה, בתפקיד עקירה כי רכוש עדתם שהיה אצל אחרים נעקר משם ונבלע עמם (ואולי רכוש אחרים שהיה אצלם נעקר מהם וחזר לבעליהם). נושא עקירת רכוש מעבר ע"י טעם פזר לבית דין של ממונות. ע"פ **תורה תמימה הערה (ז)** כתיב (פ' משפטים) שבועת ה' תהיה בין שניהם, שבועה זאת היא בדיני ממונות, ועל בית הדין להחליט על עקירת ממון מאחד משני המתדיינים.

סִוְרוּ נָא – מונח פזר, אפשר כי בתפקיד של שני פזר. אחד מהם נדרש למקום אחר והוא ללמוד זהירות משבועה ואפילו בשבועת אמת. אפשר כי השני הוא לשבועת אמת.

הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה – מהפך פשטא זקא-קטן, מוציא מהפשט של מקומו לדרוש שהתובע גם כן לא נזהר ונושא קצת אשמה משום דתניא ר' שמעון בן טרפון אומר, כתיב (פ' משפטים) שבועת ה' תהיה בין שניהם, מלמד שהשבועה חלה על שניהם, ע"כ. ור"ל דגם זה המשביע נענש על שלא נזהר למסור ממנו ביד איש נאמן וכאו לידי חלול השם.

ירושלמי שביעית פ"ד ה"ב (וילנה יא), משולב עם פירוש אור יעקב

ויקרא אחרי מות יח, ה:

וּשְׂמֵרְתֶם אֶת-חֻקְתָּי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאֲדָמָה וְתִי בְּהֶם אֲנִי ה': ס

גמרא ד"ה אמר רבי יעקב בר זבדי קשייתה קומי רבי אבהו (העתיק השאר) יעבור ולא יהרג. (בש"ס כאן מקצר בלשונו וב- **בבלי סנהדרין ע"א**, לומד מהנאמר (י"א אה"מ יח, ה) **וְתִי בְּהֶם** ודרשו ולא שימות בהם, מכאן שיעבור ולא יהרג (אם לא דרישת שמד)

ויקרא אמר כב, לב: וְלֹא תִחַלְלֻהוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם:

במדבר קרח טז, כא: הַבְּרָדִי מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֹתָם כְּרִנֵּעַ:

במדבר שלח יד, כז: עַד-מָתִי לָעֵדָה הָרַעְהָ הַזֹּאת אֲשֶׁר הִקְמָה מִלִּינַיִם עָלַי

אֶת-תְּלֹאֲתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִקְמָה מִלִּינַיִם עָלַי שְׁמַעְתִּי:

גמרא ד"ה רבנן דקיסרין אמרי, עשרה (ישראלים) דכתיב (י"א אמר כב, לב) **וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**. (ולמדו **תוך תוך** בגזירה שוה, נאמר כאן **תוך** ונאמר ב- **במ' קרח טז, כא**) **הַבְּרָדִי מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת** מה **תוך** שנאמר שם - **עשרה**, אף **תוך** שנאמר ב- **וְנִקְדַּשְׁתִּי** - **עשרה**.

ומנין ש-**תוך** הנאמר בקרח - עשרה, למדה **עדה עדה** בגזירה שוה. נאמר כאן בקרח **הָעֵדָה** (טט - **הַזֹּאת**), ונאמר במרגלים (**במ' שלח י"ב, כז**) **לָעֵדָה** (**עַד-מָתִי לָעֵדָה הָרַעְהָ**) והם (המרגלים מוציאי דבת הארץ רעה) היו עשרה מלבד יהושע וכלב, כמו"כ **עדה** הנאמר **מִתּוֹךְ הָעֵדָה** היינו עשרה. מכאן ילפינן שבמעמד **עשרה** מישאל מחויב למסור נפשו על כל עבירה שהיא כדי שיתקדש שם ה' (**יש"ס** וכ"ה ב- **בבלי סנהדרין ע"א**?).

(**וילנה י"ב**) ד"ה רבי אבונה בעי קומי רבי אימי, עכו"ם מהו שיהו מצויון על קידוש השם? (הנכרי מוזהר על עכו"ם שהיא אחת משב מצות בני נח, ואם אמרו לו עבוד עכו"ם או תהא נמסר להריגה, האם מצווה הוא לקדש את השם ולמסור נפשו לבלתי עבוד עכו"ם, או לא (**רש"י בבלי סנהדרין ע"ב ד"ה בן נח**) אמר ליה (כתיב) (**י"א אמר כב, לב**) **וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**. (משמע) בני ישראל מצויון על קידוש השם ואין עכו"ם מצויון על קידוש השם.

סיכום המהלך עדה (מרגלים) מלמד ל-עדה (בקרח) (נותן עשרה אנשים) המלה הצמודה לעדה בקרח היא **מִתּוֹךְ** משתמש בחלק **תוך** לגזרה שווה לחלק **תוך** ממלת **בְּתוֹךְ** בוי' אמר ומתקבל לימוד קידוש ה' במצב של עשרה מישאל

• (**י"א אמר כב, לב**) **וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** - **וְנִקְדַּשְׁתִּי** קדמא זקא-קטן במלה אחת, **בְּתוֹךְ** - טפחא. רבוי פתוח ולכן כנראה

מופנה, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - מונח אתנח. ונאמר לפניו **וְלֹא תִחַלְלֻהוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי** - מהפך פשטא מונח זקא-קטן, שתי דרשות: א' כפשוטו לישראל לא לחלל שם ה' שלא בשעת שמד של הגוים בפרהסיא של עשרה, ב' יוצא מפשוטו שרק ישראל מצויון על קידוש השם בשעת שמד של הגוים. ומופנה לג"ש.

• (**במ' קרח טז, כא**) **הַבְּרָדִי מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת** מה **תוך** שנאמר בקרח - **עשרה**, אף **תוך** שנאמר ב- **וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ** - **עשרה**.

• **הַבְּרָדִי** - מונח זקא-קטן במילה אחת, כעין ריבה וריבה את, הכל, צווה לאחדים ומצוים כולם להבדל

• **מִתּוֹךְ** - טפחא רבוי פתוח ולכן כנראה מופנה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אתנה = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות; רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קפאא – סדר קיימות; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קפאא ואולא – (מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פאר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 במדבר קרח טז,א

במדבר קרח טז,א – יז:

[טז] וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח אַתָּה וְכָל-עֲדַתְךָ הֵינִי לִפְנֵי ה' אַתָּה וְנָהָם וְאַהֲרֹן מִחַר:

[יז] וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְלוֹ וַיִּנְתְּנֵם עֲלֵיהֶם קַטְרֹת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי ה' אִישׁ מִחֶתְלוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאתַיִם מִחֶתֶת

וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְלוֹ:

רש"י (טז) וְנָהָם – עדתך. שפת"ח ... והר"א מזרחי פירש שלא נחשוב שמלת הם מורה על אנשים אחרים חוץ מן הנזכרים לעיל שהם 250 איש, דומיא דאהרן שהוא חוץ מהנזכרים, שהרי כתיב אחריו (במ' קרח טז,ז) חֲמִשִּׁים וּמֵאתַיִם מִחֶתֶת וְאַתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְלוֹ, שהם (טז,טז) אַתָּה וְנָהָם וְאַהֲרֹן הנזכרים לעיל, לא זולתם. פירוש ר"א מזרחי מתואם עם טעמי המלים מִחֶתֶת – אתנה, מִחֶתְלוֹ – סלוק, שהם מגבילים רק למחנות האנשים הנזכרים ולא זולתם, ולפי' אברבנאל לא דתן ואבירם שלא עירערו על הכהונה אלא על משה.

במדבר קרח טז,יח,ט,כ:

[יח] וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְלוֹ וַיִּהְיוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עֲלֵיהֶם קַטְרֹת וַיַּעֲמֵדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּמְשָׁה וְאַהֲרֹן:

[יט] וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת-כָּל-הָעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרָא כְבוֹד ה' אֶל-כָּל-הָעֵדָה: ס

[כ] וַיִּדְבֹר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

רש"י (א) ... וַיִּקְהַל קָרַח – לקח עצמו לצד אחר, להיות נחלק מתוך העדה על הכהונה לעורר ... ומה ראה קרח לחלק על משה? נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עזיאל שמנהו משה נשיא על בני קהת על פי הדיבור. אמר: אחי אבא ארבעה היו, שנאמר: "ובני קהת" וגו' (שמ' ו,יח). עמרם הבכור – נטלו שני בניו גדולה: אחד מלך שיני כהן גדול; מי ראוי ליטול את שניה? לא אני, שאני בן יצהר שהוא שיני לבן עמרם? והוא מנה את בן אחיו הקטן מכולם! הרי אני חולק עלינו מבטל את דבריו (ראה תנח' קרח א). מה עשה? עמד וכנס מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, רובם משבט ראובן, והם אליצור בן שדיאור וחבריו וכיוצא בהן, "נשיאי עדה קרואי מועד אנשי שם" (ראה להלן, ב) – ולהלן הוא אומר "אלה קרואי העדה" (במ' א,טז) – והלבישן טלחות שכולן תכלת. באו לפני משה, אמרו לו: טלית שכולה תכלת חייבת בציצית או לא? אמר להם: חייבת. התחילו לשחק עליו: השתא טלית של מין אחר, חוט אחד של תכלת פוטרתי; זו שכולה תכלת, לא תפטר את עצמה (ראה תנח' קרח ב)

רש"י (ז) ... וקרח שפקח היה, מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו: ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו: שמואל ששקול כנגד משה ואהרן (ראה תה' צט,י); אמר: בשבילו אני נמלט. ועשרים וארבע משמרות עומדות מבני בניו, כלם מתנבאים ברוח הקדש, שנאמר: "כל אלה בנים להימן" (דה"א כה,ה); אמר: אפשר כל גדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום? ! לכך נשתתף לבא לאותה חזקה; ששמע מפי משה שכלם אובדים ואחד נמלט: (ט,טז) אֶשֶׁר-יִבְחַר ה' הוּא הַקְּדוֹשׁ; טעה ותלה בעצמו. ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה. נתחומא (תנח' קרח ה). (ז,טז) רב-לכם – דבר גדול נטלתם בעצמיכם לחלוק על הקדוש ברוך הוא. (ז,טז) וַיִּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח שְׁמַעוּנָא בְנֵי לְוִי: – התחיל לדבר עמו דברים רכים; כיון שראהו קשה עורף, אמר: עד שלא ישתתפו שאר השבט ויאברו עמו, אדבר גם אל כולם. התחיל לזרוז בהם: שְׁמַעוּנָא בְנֵי לְוִי (ראה תנח' קרח ו).

מדרש נתחומא (בובר) פרשת קרח סימן ז, סימן יט

כשראה משה שעמדו בגאותם ובמרדיהם, [טז] וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-קָרַח אַתָּה וְכָל-עֲדַתְךָ וגו', [יז] וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְלוֹ וגו', [יח] וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת-כָּל-הָעֵדָה וגו', (במד' קרח טז,טז,יז,יח), הלך קרח כל אותה הלילה, והיה מטעה את ישראל, ואומר להם מה אתם סבורים שאני עוסק ליטול הגדולה לעצמי, אני מבקש שתהא הגדולה חוזרת על כולנו, שמשה נטל גדולה לעצמו, וכהונה גדולה נתן לאהרן אחיו לחק עולם, והיה הולך ומפתה כל שבט ושבט כראוי לו, עד שנשתתפו עמו, רש"י (יט) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח – בדבריו ליצנות (ראה תנח' קרח ז). כל הלילה הוא הלך אצל השבטים ופתה אותם: כסבורים אתם שעלי לבדי אני מקפיד? איני מקפיד אלא בשביל כלכם. אלו באין ונטולין כל הגדולות: לו המלכות ולאחיו הכהונה; עד שנתפתו כלם.

[יט] וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת-כָּל-הָעֵדָה – קדמא מרכא פשטא זקא-קטן, כעין לכתחילה ובפועל, לכתחילה קרח עירער על משה מסיבות שלו בלבד כי (א) עינו הטעתו כי זכה לראות באופן רוחני שלשלת גדולה יוצאה ממנו וחשב שהוא כבר במדבר אמור להיות בעל תפקיד חשוב ולכן (ב) נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עזיאל שמנהו משה נשיא על בני קהת על פי הדיבור. וחשב שעליו לא לידום על מינוי זה שמשה מינה כי סבר שאינו ע"פ ה' לאור מה שראה באופן רוחני על צאצאיו. אבל בפועל כדי לזכות בתמיכה רחבה הטעה ציבור רחב ואמר מה אתם סבורים שאני עוסק ליטול הגדולה לעצמי, אני מבקש שתהא הגדולה חוזרת על כולנו, ... כסבורים אתם שעלי לבדי אני מקפיד? איני מקפיד אלא בשביל כלכם.... עד שנתפתו כלם.

במדבר קרח טז,כח:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי-ה' שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי-לֹא מִלְּבִי:

גירסת הדר, בלום, אשכול, רב פנינים, תורה שלמה, מגנס, קורן, כת: כִּי-לֹא מִלְּבִי – טפחא סלוק בתיבות נפרדות גירסת המאור: כִּי-לֹא-מִלְּבִי – טפחא סלוק בתיבות מוקפות (תבנית טעמים הנקראת ע"י הגר"א מאיילא, ובהוצאת אשכול נאמר כי רש"י (הושע יא,ו) קוראו טפחא. יש כאן רק רבוי אחד לומר שמשה כולו ביטול לדבר ה' ואין לו כל פניה בשליחות.

בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי-ה' שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת – זקא-קטן, זקא-גדול בין שני קיסרים, אחד התפקידים של התבנית שלושה זקף בין שני

קיסרים היא דבר חזק מאד, עצמת טיעון, עצמת פתוי, עצמת כח, כאן אזהרה חמורה מאד ממשה לעדת קרח.

כִּי-לֹא מִלְּבִי – (אתנה) טפחא סלוק.

מִלְּבִי – סלוק מגביל, ללמד על לב – מחשבת וכוונת משה. כִּי-לֹא – טפחא, (א) רבוי (ב) פועל בתפקיד לקבל אפיון מהכתוב אחריו ושנוי

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השמות: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סדר שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראט – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

משמעות. **פי-לא מלבי** – (אתנח) טפחא סלוק, משמעות של המלים ביחד שרבו ביטול מחשבת וכוונת משה עד שאינו קיים כלל .

במדבר קרח טז, כט – ל:

[כט] **אם-כמות כל-האדם ימתון אלה ופקדת כל-האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני:**
[ל] **ואם-בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את-פיה ובלעה אתם ואת-כל-אשר להם וירדו תנים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את-ה':**

רמב"ן (טז, כט) אם-כמות כל-האדם ימתון אלה - הנה גם רבים בעם אמרו לו פעמים רבות "למה העליתנו ממצרים", אבל היה העונש על אלה מכל האדם, באמרום (פסוק יג) כי תשתרר עלינו גם השתרר. כי עשו שמים רעות, בזו על כבוד הרב, וכפרו בכל מעשה ה' אשר עשה במצרים ובמדבר וגם במעמד הר סיני שנאמר בו וגם כך יאמינו לעולם (שמות יט ט), והם אמרו שאינו כדאי להשתרר עליהם ולא בא להם על ידו רק רע, ומפני זה אמר (פסוק טו) ויחר למשה מאד. וגם קרח אמר (פסוק ג) ומדוע תתנשאו, ועל כן נבלע אהלו עמהם.

[ל] **ואם-בריאה יברא ה'** – גרשיים מונח רביע, יצא מן הכלל ללמד על עצמו

רמב"ן כתב ראב"ע יש אומרים כי בריאה תורה על המצא יש מאין ... אבל העניין, כי בקיעת האדמה אינה בריאה מחודשת, אבל פתיחת הארץ את פיה לבלוע הוא תידוש לא נהיה מעולם. ... שתפתח ותסגר מיד כאדם הפותח פיו לבלוע ויסגור אותו אחרי בלעו, זה הדבר **נתחדש** ביום ההוא כאלו הוא נברא מאין ... ועל דעת רבותינו (**בבלי סנהדרין ק"א**) בקרוב פתח גיהנם, גם הוא עניין **נתחדש** לשעתו.

* טט - החידוש החד פעמי הוא היוצא דופן ללמד על עצמו

אור-חיים ואם-בריאה גוי כפל לומר בריאה יברא ה', יתבאר על דרך אומרים ז"ל (**סנהדרין לו"ב**), בפסוק (**בראשית ד"א**) **ארוור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה**, שמאותו יום נסתם פי הארץ וכשהיא רוצה לומר שירה לפני ה' כדרך כל הנבראים שאומרים שירה לפני הבורא היא אומרת בכנפיה דכתיב (**ישעיה כד, טו**) **מכנף הארץ זמירות שמענו:**

וכאן כשרצה משה להעניש הרשעים ההם אמר **ואם-בריאה**, פירוש אותה בריאה שכבר ברא ה' שהיא פי הארץ, וע"י מעשה (טט - רצה הבל ובליעת דמו) נסתם והיה כלא היה, עתה יחזור ה' לברוא אותה בריאה שיהיה לה פה, ו**פצתה האדמה** (גירסת אור החיים - הארץ) **את-פיה** שהיה לה מקודם ו**בלעה אתם:**

* טט - כל מה שנברא נשאר בעולם אבל היוצא מן הכלל המלמד על עצמו הוא **פה הארץ** שנברא, נסתם כלא היה, ועתה יחזור ה' לברוא אותה בריאה שיהיה לה פה.

במדבר קרח טז, ל:

ואם-בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את-פיה ובלעה אתם ואת-כל-אשר להם וירדו תנים שאלה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את-ה':

בבלי סנהדרין ק"א, משנה ... עדת קרח אינה עתידה לעלות שנאמר (**במדבר קרח טז, לג**) **ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל:** דברי רבי עקיבא,

רבי אליעזר אומר: עליהם הוא אומר (**שמואל א ב תפילת חנה**) **ה' ממית ומחיה מוריד שאל ויעל:**

וידעתם – זקף-גדול, ידיעה בת שלוש נקודות אפשר ששתיים באופן אחד כגון גלוי שדברי עדת קרח הם נאוץ ה' ונענשים על כך, ונקודה אחת באופן אחר שגם ל- **האנשים האלה** – מרכא טפחא, יתור לרבות את עדת קרח על דתן ואבירם. וכדוגמתם יש אפשרות לתשובה בשאלו ו- ה' ... מחיה ... ויעל אותם לעתיד לבוא.

פי נאצו האנשים האלה – דרגא תביר מרכא טפחא

את-ה' – סלוק, מגביל הענישה למנאצים ויש תקוה לגאולתם כדברי חנה והסברו של רבי אליעזר ה' אמנם מעניש ו-ממית ... ומוריד

שאל אבל לעתיד לבוא ה' ... ומחיה ... ויעל משאל

במדבר קרח טז, לג: וירדו הם וכל-אשר להם תנים שאלה וותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל:

לקר"ש חל"ג ע' 170 האדמור"ר ממ"ש בני קרח חזרו בהם ממחלקתם ועשו תשובה, דבלעדי זה אין להם שום זכות, אלא שלא הראו זאת בגלוי ובחיצוניות אלא שבו רק בסתר לבם, וכדיוק רש"י (שם) "הרהרו תשובה בלבם". אשר על כן נתקיים בהם מדה כנגד מדה, כיון שלעני הרואים עדין החזיקו במחלקת, ע"כ כשנענשו לעיני כל ישראל נבלעו יחד עם בעלי המחלוקת באדמה, אבל בפועל כיון שהרהרו תשובה בלבם, לא היה עליהם דין מיתה ולכן "נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם".

... כיון שהקהל חשב שהם במחלוקת ומגיע להם עונש כאביהם ע"כ (רק) **מתוך הקהל** הם נאבדו. ומטעם זה חכתה התורה לספר ש"בני קרח לא מתו" רק בפר' פנחס, בה אוחזים כשכבר "כלו מתי מדבר" (רש"י חקת כ, כב) וכל הדור שהיה חי בשעת מעשה כבר אבד מן העולם, דאז שוב אין עוד צורך להחזיקם בגיהנם.

וירדו – קדמא ואולא במלה אחת, כעין סדר מוקדם ומאוחר שהוא תנאי הכרחי לכלל ופרט, ופרטיו **תם וכל-אשר להם תנים שאלה** - מונח מרכא תביר טפחא אתנח, מספר פעמים קבוצת פרטים מחולקת שלא כל החלקים חייבים להתקיים ביחד.

לכתחילה כל בית קרח, דתן ואבירם ירדו בשוה בפתיחת פי הארץ, אבל בני קרח התעשתו וברידיה חזרו בתשובה ונבצר להם מקום גבוה ולא ירדו כנגד האחרים שלא חזרו בתשובה וירדו שאולה.

וירדו – קדמא ואולא במלה אחת, שוויון באבדן, מדה כנגד מדה, ב-(יז,ה) פירש **לקר"ש ח"ח אדמור"ר ממ"ש ע' 204**, הם דרשו שוויון, אחדות שכל העם יהיו שוים וזה גורם לפלוג ופרוד ונגד כונת השלמות של הקב"ה בבריאה, גורם לבלבול סדרי בראשית. ולכן נענשו באופן שווה הארץ נפתחה בשוה, ונסגרה בשווה לסלקם מלבבל סדרי בראשית.

וירדו – קדמא אולא בתיבה אחת – בעושה תלוי הדבר, הם ענו למשה "לא נעלה" לכן גזרו על עצמן ירידה. אם היו חוזרים בתשובה ונכנעים לפני משה רבנו לא היו יורדים שאולה.

מתוך – מרכא, מרבה את בני קרח לאבדן כי חזרו בתשובה בסתר אבל **הקהל** – סלוק, מגביל אבדן בני קרח לפרק זמן שהקהל שהיה חי בזמן מחלוקת קרח נפטר ואז יצאו מהגיהנם.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניות השורות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא – מראש; מאריך – רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממועט, לא ממש; ספאא – שניו משמעות, רבוי משמעות; מרכא ספאא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר ספאא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא ספאא – קבוצה שההלכה הולה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודו שנתקל, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביעי – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישיה: (קלאא – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קלאא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בולכת;

1.4 במדבר קרה טז,א

במדבר קרח יח, ח – לב: שלוש פרשות, העוסקות במתנות כהונה מִיִּשְׂרָאֵל וְלוֹיִם, ומתנות לויים מִיִּשְׂרָאֵל. אם נאמר כי פסוק (יח,ח) הוא מבוא לכ"ד מתנות כהונה אזי מספר הפסוקים בין (יח,ט) – (יח,לב) הוא כ"ד כעין רמז לכ"ד מתנות כהונה, אף שלא כולן מנויות כאן, ואפשר לומר כי התוכן ותבנית הטעמים מהווים כעין רישום מקוצר למתנות כהונה המנויות במקומות אחרים בתורה.

[ח] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-אַהֲרֹן וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ אֶת-מִשְׁמַרְתְּ תְּרוּמַתִּי לְכָל-קָדְשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְּתִים לְמִשְׁחָה וּלְבִגְדֵי לְחֶם-עֹלָם:
 פסוק (יח,ח) מבוא למתנות כהונה. **לְכָל-קָדְשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל** – מונח תלישא-גדולה, כעין שני תפקידי תלישא, כגון שיעורין אלפניו ולאחריו, שיעור (**בבלי חולין קלא**) כ"ד מתנות כהונה הנמנות במקומות שונים בתורה, ואמורות להיות מרומזות בפסוקים הבאים. ויש לברר מהן לפי שיש שיטות אחדות במנינם.

אפשר כי **וַיְדַבֵּר ה' אֶל-אַהֲרֹן** מרמזת לפתיחת רמב"ם לכ"ד מתנות כהונה.
רמב"ם הלכות ביכורים פ"א,ה"א עשרים וארבע מתנות ניתנו לכהנים וכולן מפורשין בתורה, ועל כולן נכרתה ברית לאהרן, וכל כהן שאינו מודה בהן אין לו חלק בכהנים ואין נותנין לו מתנה מהן.

ה"ב וכל האוכל מתנה שיש בה קדושה מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לאכול כך וכך.
 וכן כתב ה-**רמב"ם הלכות תרומות פט"ו,ה"ב** כל האוכל תרומה מברך ברכת אותו מאכל ואח"כ מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לאכול תרומה, וכך קבלנו וראינו אותם מברכין אפילו בחלת חוצה לארץ שגם אכילת קדשי הגבול כעבודה שנאמר **(במ' קרח יח,ז)** **עֲבַדְתָּ מִתְּנֶה אֶתְּךָ אֶת-כֹּהֲנֵיכֶם**. סליק הלכות תרומות.
רדב"ז הלכות ביכורים פ"א,ה"ב וכל האוכל מתנה שיש בה קדושה וכו'. שהיא מ"ע של תורה שנאמר **(שמ' תצוה כט,ג)** **וְאָכְלוּ אֹתָם אַהֲרֹן**

בְּפָרֵיכֶם וְגו' וכתיב **(וי' צו וט)** **וְהִנֵּיתֶם מִמֶּנָּה** (מן המנחה) **יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו: דרך אמונה הלכות תרומות פרק טו**
 (קננ) שנא' **(במ' קרח יח,ז)** **עֲבַדְתָּ מִתְּנֶה אֶתְּךָ אֶת-כֹּהֲנֵיכֶם**. (רכד – רש"י פסחים עג,א) ועבודת מתנה היינו מתנות כהונה שנתתי לכם ואמרה תורה הרי הוא לך כעבודה (רכה ספרי קרח סי' קט"ז – ז' ולא הצריכו קידוש רגלים) ולכן הצריכו ג"כ נטילת ידיים לכל האוכל תרומה כנ"ל

(טט - תרומות) פ"א ה"ז כעין העובד עבודה בביהמ"ק שצריך קידוש ידיים ואמרו (רכו-פ' קרח סי' ז') בספרי וטא כל מי שהוא נותן תרומה למי שהוא אוכלת כמזוה מעלין עליו כאילו הוא עובד עבודה וכהן שאוכל תרומה כמזוה מעלין עליו כאילו עובד עבודה אמרו עליו ע"ר טרפון שה' אוכל תרומה בשחר ואומר הקרבתו תמיד של שחר ואוכל תרומה בין הערבים ואומר הקרבתו תמיד של בין הערבים והש"ת יזכנו לראות עבודת ביהמ"ק בב"א:
 על כל מצוות עשה חז"ל תקנו ברכה. צ"ע מניין הנוסח המיוחד של הברכה של הרמב"ם. בפשטות היו צריכים לברך "אשר קדשנו במצוותיו וצונו על אכילת כך וכך" ומניין בקדושתו של אהרן?

במדבר קרח יח,ז:
וְאִתָּה וּבְנֵיךָ אִתָּה תִשְׁמְרוּ אֶת-כֹּהֲנֵיכֶם לְכָל-דְּבַר הַמִּצְוָה וְלִמְצִית הַלֵּוִי וְעַבְדְּתֶם עֲבֹדַת מִתְּנֶה אֶתְּכֶם וְהָיָה הַקָּרִב יוֹמֵת: פ כֹּהֲנֵיכֶם – זקף-קטן, שני פשטים בכתוב. (א) כי כתוב זה נדרש לארבע (רמב"ם) או חמש (גמרא יומא) עבודות מסיימות שעליהם חייב זר מיתה. (ב) הרמב"ם לומד מכאן על שגם אכילת קדשי הגבול כעבודה, ולכן צריך ברכה מיוחדת של עבודה.

מוצע לומר כי הכתוב במבוא כ"ד מתנות כהונה **[ח] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-אַהֲרֹן** הוא המקור לנוסח הברכה של הכהן האוכל מתנה שיש בה קדושה. תבנית הטעמים **[ח] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-אַהֲרֹן** – מונח זרקא סגול, (מופע יחיד בכל התורה של **אֶל-אַהֲרֹן** בטעם סגול) בתפקיד כעין מוסיף מהענין על הענין, וכאן התוספות הן בעלות ענין סגולי. (א) התבנית מרמזת שה' צוה להוסיף דיבור של ברכה לה' (כעין מוסיף מה' אל ה') על מצות העשה לאכול מתנה שיש בה קדושה. (ב) ונוסח הברכה מוסיף – מאציל מקדושתו של אהרן על הכהנים בעבודת המקדש ובאכילת קדשי הגבול שהן כעבודת המקדש.

נוסח הברכה (ענין סגולי) שמברכים הכהנים לכל אכילה שיש בה קדושה הוא: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לאכול כך וכך. נוסח הברכה (ענין סגולי) שמברכים הכהנים לכל עבודה במקדש הוא: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לעשות כך וכך. בספר "מעשה הקרבנות" מאת הרב אהרן הכהן (חתן החפץ חיים ועם הסכמתו) כתב לפעמים הנוסח "בקדושתו של אהרן" ולפעמים ללא מלים אלו. וכן למשל "לזרוק דם העולה" או "על זריקת דם העולה".

[ח] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-אַהֲרֹן וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ אֶת-מִשְׁמַרְתְּ תְּרוּמַתִּי לְכָל-קָדְשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְּתִים לְמִשְׁחָה וּלְבִגְדֵי לְחֶם-עֹלָם: ויקרא צו ז,ג: **הַמִּקְרִיב אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת-הַחֶלֶב מִמֶּנָּה אֶהְרֹן לְוִי הַתְּנִיחַ שֹׁק הַיְמִינִי לְמִנְחָה:**

בבלי חולין קלב,ב – קלא,א ... אמר רב חסדא: מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות אלא בחרדל, מאי טעמא - אמר קרא **(במ' קרח יח,ח)** **לְמִשְׁחָה** - לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים. ואמר רב חסדא: עשרים וארבע מתנות כהונה, כל כהן שאינו בקי בהן - אין נותנין לו מתנה; ולא מילתא היא, דתניא, רש"א: כל כהן שאינו מודה בעבודה - אין לו חלק בכהונה, שנאמר **(וי' צו ז,ג)** **הַמִּקְרִיב אֶת-דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת-הַחֶלֶב מִמֶּנָּה אֶהְרֹן לְוִי הַתְּנִיחַ שֹׁק הַיְמִינִי לְמִנְחָה:** אין לי אלא זה בלבד, מנין לרבות חמש עשרה עבודות, כגון: היציקות והבלילות והפתיתות והמליחות, תנופות והגשות [והקמיצות], הקטרות [והמציות] [והמליקות] **(קלא,א)** וקבלות, הזאות, והשקאת סוטה, ועריפת עגלה ערופה, וטהרת מצורה, ונשיאות כפים בין מבפנים בין מבחוץ - תלמוד לומר **(וי' צו ז,ג)** **מִמֶּנָּה אֶהְרֹן** עבודה האמורה לבני אהרן, וכל כהן שאינו מודה בה - אין לו חלק בכהונה טעמא - דאינו מודה בה, הא מודה בה - אף על גב דאינו בקי בהן.

אוצר החכמה, תפארת צבי, קובץ ישיבת תורת משה, חולין, ע' תשד, אליהו יונתן הלוי ויסמן, באופן נתינת וקבלת מתנות כהונה
 (א) אכילה בגדולה (ב) כל כהן שאינו בקי בהן - אין נותנין לו מתנה פ"רש"י "האיך דין מתנה, האיך נאכלין בגדולה". ועל ענין "האיך דין מתנה" בא פירוט נוסף: שאינו רשאי לחטוף (ואף בפה אסור לשאול). ורב חסדא למד שתי ההלכות מאותו פסוק וע"ז זה מתקיים "למשחה". (א) מצד הכהנים שני הענינים הנ"ל (קבלה, ואכילה) (ב) מצד ישראל הנתנים שהיא הנתינה בדרך כבוד וגדולה, שלא יתן לכהן שאינו יודע "האיך דין מתנה, האיך נאכלין בגדולה".

(במ' קרח יח,ח) **וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ** – פשטא מונח מונח זקף-קטן, המונח הראשון כאילו מלמד לדרוש את מונח זקף-קטן יותר מפעם אחת. שתי דרשות כפשוטן עם שני תת פרטים (א) מצד הכהנים עם תת פרטים (אא) האיך דין מתנה, קבלה בדרך כבוד (אב) האיך נאכלין בגדולה

(ב) מצד ישראל הנותנים שהיא הנתינה (בא)בדרך כבוד וגדולה, (בב) שלא יתן לכהן שאינו יודע "האיך דין מתנה, האיך נאכלין בגדולה"

ראה **ירושלמי מעשר שני פ"ב ה"ב** (וילנה טו,ב - טז,א-ב) **(במ' קרח יח,ח)** **וְאָנֹכִי הִנֵּה נִתְּתִי לָךְ אֶת-מִשְׁמַרְתְּ תְּרוּמַתִּי** הכתוב מלמד חובת שמירת תרומה מטומאה, אך רק בתרומה הראויה לָךְ היינו למאכל אדם ולא במאכל בהמה, אך אין זו דרשה גמורה כי מאכל בהמה אינו יכול להיות תרומה מן התורה אלא הוא אסמכתא לדין רבנן. ויש עוד טעם להיתר לטמא כרשיני תרומה. אלא שחששו ב"ש שהצבור יחשוב שאין לכרשינין דין תרומה ויכשל זר באכילתם, לכן הורו ששורין ושפין אותם בטהרה (ר"ש, ר"אב"ד עדויות א,ח)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניתי השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מראש – מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שניו משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפאא – תור
לרבות, לכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק – סוף – סוף – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן; 2: זקף-גדול; 3: רביע; 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצו פסוק – הקש; השלישי:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר"י ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

יש להוסיף שכיון שהכרשיוני עיקרם מאכל בהמה, ואינם מקבלים טומאה אלא אם נזרעו מתחילה למאכל אדם או שאח"כ מייחדם לאדם (עיי' רמב"ם
טומאת אוכלין א, ט). לכן בהכרח מובן שהמשנה עוסקת בוריעה או ייחוד הכרשיוני לאדם (תוספות שאנץ ערויות א, ה; ראה דרך אמונה הלכות תרומות
יב, גח).

וְאֵינִי הִנֵּה נִתְחַי לָךְ – פשטא מונח מונח זקף-קטן, וְאֵינִי – פשטא – לומר שמה שבד"כ אינו מאכל אדם, הִנֵּה נִתְחַי – מונח מונח, מלת הנה מלמדת על
חידוש, ואפילו שני חידושים כמוסבר במונח זקף-קטן. לָךְ – זקף-קטן, המלה נדרשה במאכל הראוי לאדם, והזקף-קטן יוסיף גם הראוי לאדם מתוך
שייחוד מאכל שבד"כ אינו לשימוש אדם.

אֶת-מִשְׁמַרְתְּ תְרוּמָתִי – המלים מלמדות סמיכות, **דעת זקנים מבעלי התוספות** דרשו **תְרוּמָתִי** כרבויו לתרומה גדולה ולחלה. מדאורייתא רק דגן,
תירוש ויצהר, שלושה משבעה המינים שנשתבחה בהן א"י, חייבים בתרומה.

אֶת-מִשְׁמַרְתְּ – מלת "את" מרבה ואפשר שהיא אסמכתא לרבנן שגזרו תרומה מירק כעין הלכת תרומה מהתורה. **אֶת-מִשְׁמַרְתְּ** – טפאא, כעין רבוי
משמרת לירק במצבים הבאים:

אֶת-מִשְׁמַרְתְּ – טעם מקף כרב-מצב, (א) ירק למאכל אדם, תרומתו חייבת להשמר בטהרה. (ב) ירק שהוא מאכל בהמה בלבד, אינו חייב להשמר בטהרה
(ג) ירק שבד"כ אינו למאכל אדם אבל יוחד למאכל אדם. על מצב (ג) מלמדת המשנה, שכוונת האדם לייחד מאכל שבד"כ אינו לאדם, לאכילת או שימוש
האדם גורמת הוספת תרומה במאכל, כמו כאן שהמשנה עוסקת בוריעה או ייחוד הכרשיוני לאדם (כי כרשיוני הם בד"כ למאכל בהמה). ב"ש
חששו שבצבור חשוב דיון תרומה וייכשל זר באכילתם, לכן הורו ששריני ושפיני אותם בטהרה (ר"ש, ר"ב) ד' ערויות א, ח) שמאי אומר
יאכלו (לבהמות) צריד (יבשים, שלא יראו שהוכשרו לקבל טומאה). ב"ה סברו שכרשיוני תרומה העומדים למאכל בהמה, שורים אותם בטהרה ושפיני בטומאה,
ולר"ע הותרו כל מעשיהן בטומאה.

הרמב"ם מביא שתי שיטות מנין כ"ד מתנות כהונה. דעת זקנים מבעלי התוספות מביאים שיטה שלישית במנין כ"ד מתנות כהונה.
לכל שיטה השלכה על נוסח הברכה אשר קדשנו **בְּקִדּוּשְׁתּוֹ** של אהרן וצונו לאכול כך וכך. כגון אם אין הבדל בין החטאות או יברך "לאכול חטאת", ואם
יש הבדל יברך "לאכול חטאת בהמה", "לאכול חטאת העוף". "לאכול המורם מן השלמים" "לאכול המורם מן התודה" "לאכול המורם משלמים ותודה"
אש"ם" או "לאכול אשם תלוי", "לאכול חטאת תלוי", "לאכול המורם מן השלמים" "לאכול המורם מן התודה" "לאכול המורם משלמים ותודה"

רמב"ם הלכות ביכורים פ"א, הלכה ד מה הן השמנה שאין נאכלין אלא במקדש. (טט - א) בשר החטאת אחד חטאת העוף ואחד חטאת הבהמה, (טט - ב) ובשר האשם
בין תלוי בין ודאי, (טט - ג) ובחיי שלמי ציבור, (טט - ד) ומותר העומר, (טט - ה) ושיירי מנחות ישראל, (טט - ו) ושתי הלחם, (טט - ז) ולחם הפנים, (טט - ח) ולוג שמן של
מצורע, אלו אינן נאכלין אלא במקדש.

הלכה ה ומה הן החמש שאינן נאכלין אלא בירושלים, (טט - ט) ומה ושוק של שלמים, (טט - י) והמורם מן התודה, (טט - יא) והמורם מאיל נזיר, (טט - יב) וככור בהמה
טהורה, (טט - יג) והבכורים, אלו אינן נאכלין אלא בירושלים.

הלכה ו ומה הן החמש שבא"י, (טט - יד) התרומה, (טט - טו) ותרומת מעשר, (טט - טז) וחלה ושלשתן קדש, (טט - טז) וראשית הגז, (טט - טז) ושרה אחוזה ושניהן
חולין, אלו אינן זוכין בהן מן התורה אלא בא"י, ואין אוכלין תרומות וחלות של ארץ ישראל אלא בא"י.

מלת **(במ' קרח יח, תרומתי)** – מלמדת לשתי תרומות: תרומה וחלה שנקראת תרומה וההגבלה לאכילת תרומות א"י רק בא"י מרומזת בטעם אתנה של **תְרוּמָתִי**
הלכה ז ומה הן החמש שזוכין בהן הכהנים בכל מקום, (טט - טז) המתנות (זרוע, קיבה ולחיים מבהמות החולין), (טט - טז) ופדיון הבן, (טט - טז) ופטר חמור, (טט - טז) וגזל
הגר, (טט - טז) והחרמים, וחמשותף חולין לכל דבר.

הלכה ח (טט - טז) והמתנה שזוכין בה מן המקדש הוא עורות העולות, והוא הדין לשאר עורות קדשי הקדשים כולן לכהנים. (טט - טז) ולא הזכיר קרנים וטלפים, שיש עדות
שנות האם בכלל זוכים בהם).

הלכה ט מנין חמשים (הלכות יב – טו הם כמננה ב-**בבלי חולין קלגב**) מתנות אלו על דרך אחרת ואמרו עשרים וארבעה מתנות כהונה ניתנו לאהרן ואלו הן: עשר
במקדש, ארבע בירושלים, ועשר בגבולין.

הלכה יג עשר במקדש: (טט - א) חטאת בהמה, (טט - ב) חטאת העוף, (טט - ג) אשם, (טט - ד) ואשם תלוי, (טט - ה) זבחי שלמי ציבור, (טט - ו) ולוג שמן של מצורע, (טט - ז)
שתי הלחם, (טט - ח) ולחם הפנים, (טט - ט) שירי מנחות, (טט - י) ומותר העומר.

הלכה יד ארבע בירושלים: (טט - יא) הבכור, (טט - יב) והבכורים, (טט - יג) ומורם מתודה ואיל נזיר, (טט - יד) ועורות קדשים.

הלכה טו עשר בגבולין, (טט - טז) תרומה, (טט - טז) ותרומת מעשר, (טט - יז) וחלה, (טט - יח) וראשית הגז, (טט - יט) והמתנות, (טט - כ) ופדיון הבן, (טט - כא) ופדיון פטר
חמור, (טט - כב) שדה חרמים, (טט - כג) ושרה אחוזה, (טט - כד) וגזל הגר, ולפי חשבון זה חשב כל המורם מקדשים קלים מתנה אחת, והן חזו ושוק המורם מכל זבח
שלמים עם הלחם המורם עמהם [אם היה תודה, עם הזרוע המורמת מאיל נזיר עם הלחם המורם עמה] עם חזו ושוק, הואיל ושלשתן שלמים הן חשוב המורם מהם
מתנה אחת.

דעת זקנים מבעלי התוספות מפרש שפסוקים אלו מכילים במפורש ובמרומו כ"ד מתנות כהונה.

מניין שכל כ"ד מתנות כהונה כתובים או מרומזים בפרשה זאת? על כך כתבו **דעת זקנים מבעלי התוספות במדבר פרק יח** ובתוך דבריהם נמספר את
כ"ד המתנות. חלקם מפורט במקומות אחרים בתורה.

(ח) וְאֵינִי הִנֵּה נִתְחַי לָךְ. דוק ותשכח בהאי פרשתא כ"ד מתנות כהונה. (טט - א) תרומה (גדולה) (טט - ב) וחלה (שכתובה בפר' שלח וכאן מרומזת) שגם היא
נקראת תרומה (טט - א) אפשר כי מרומז בלתי **תְרוּמָתִי** – בשתי תרומות הכתוב מדבר):

(ט) מִן-הָאֵשׁ כָּל-קָרְבָּנֶיךָ. (ולא לומד מהכתוב לְכָל-מִנְחָתְךָ כי זה שייך למנחה הבאה עם קרבן בהמה, והדרש רוצה ללמדנו על מנחות עצמאיות) בכלל זה יש (טט - א)
מנחת סלת (טט - ז) ומנחת מאפה תנור (טט - ח) ומנחת מחבת (טט - י) ומנחת מרחשת: אבל אפשר שכולן נחשבות מתנת מנחה ולכולן ברכה אחת.

לְכָל-מִנְחָתְךָ – מקף כרב-מצב, (א) מנחה הבאה עם הקרבן נשרפת כליל (ב) מנחות הבאות לעצמן רק קמיצה ניתנת לאש.

רש"י (ט) מִן-הָאֵשׁ – לאחר הקטרת האשם. **מִן-הָאֵשׁ** – אתנה, מגביל זמן יציאת הכהנים עד לאחר הקטרת האשם. אבל **דומב"ת** חבר בין שני חלקי
הפסוק למרות האתנה, ודרש **מִן-הָאֵשׁ כָּל-קָרְבָּנֶיךָ** לכל הקשור אל האש ואילו המנחות העצמאיות.

תרגום יונתן במדבר יח, ט דין יהי לך מקודש קדשך מה דמשפירי מעלתך דענא מן אישאת

כתר יונתן במדבר פרשת קרח יח, ט זה יהיה לך מקודש הקודשים מה שגשאר מעולה של צאן מן האש: צ"ע מדוע תיב"ע נקט עולת צאן ולא כת"א
שנקט לשון כללית ... דין יהי לך מקדש קודשיא מותר מן אשאת.

מִן-הָאֵשׁ – מקף כרב-מצב, לרש"י הגבלת זמן, לתיב"ע (מותר עולה) ות"א זה מותר כללי, ממה שלא עולה לאש (כגון עורות, קרנים, טלפים)

וְלָכֵן-חֲטָאתֶיךָ (טט - ז) אלו חטאות: **חֲטָאתֶיךָ** – רביעי, יש חטאת צבור ויש חטאת יחיד, משני הסוגים הכהנים מקבלים אותה מתנה. ואין הבדל במתנה בין
חטאת העוף וחטאת בהמה (שיטה א לכ"ד מ"כ ברמב"ם הל' ביכורים פ"א, ה"ד). לכן אפשר שטעם הרביעי אינו נדרש למלת **חֲטָאתֶיךָ** אלא אפשר שמרמז
לכתוב הקודם **לְכָל-מִנְחָתְךָ** ומלמד על ארבע מנחות עצמאיות. אבל אפשר שכל המנחות העצמאיות הן בכלל מתנה אחת וכולן באותה ברכה "לאכול מנחה"
או "לאכול מנחות ישראל".

וְלָכֵן-אֲשַׁמְנֶם. (טט - ח) אלו אשמות: **אֲשַׁר וְשִׁיבו לִי**. (טט - ט) זה גזל הגר דכתיב בפרשת נשא. **(במ' נשא ה, ח) הָאֲשָׁם הַמוֹשֵׁב לְה' לַפְּנֵי**
(יא) תְרוּמַת מִתְּנֶם. זה המורם מן (טט - י) התודה (טט - יא) ומן השלמים חזו ושוק (טט - יב) ומורם מלחמי תודה (טט - יג) וזרוע בשלה מאיל נזיר:

כאן דורש עיון האם התכוונו לכל אחת מן המנחות בנפרד, או שפרטו אותן אבל הן מתנה אחת.

מִתְּנֶם. (טט - יד) זה זרוע לחיים וקביה: (טט - ואלו מתנות חולין) **תְרוּמַת מִתְּנֶם** – מונח רביעי, רמז לחמש מתנות מכתוב אחד:

(יג) כְּפֹרֵי קִי-אֲשַׁר. (טט - יז) זה הבכורים המובאים משבעי מינים:

(יד) כִּל-תְּרָמֶם. (טט - יט) אלו חרמים שהם לכהן: [טו] **כָּל-פֶּטֶר דָּרְסֶם לְכָל-בֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לְה' פְּאֻסִים וּבִבְהֵמָה וְהִיָּה-לָהֶם אֵדוּ וְפָדָה תִּפְדֶּה אֶת כָּבוֹד הָאֵלִים**
וְאֵת כָּבוֹד-הַבְּהֵמָה הַשְּׂמֵאָה תִּפְדֶּה: (טו) כָּל-פֶּטֶר דָּרְסֶם (טט - ... **פְּאֻסִים**). (טט - יז) זה פדיון בכור אדם בחמשת שקלים:

וְאֵת כָּבוֹד-הַבְּהֵמָה הַשְּׂמֵאָה. (טט - יח) זה פטר חמור אשר תפדה:

(טט - **כָּל-פֶּטֶר דָּרְסֶם ... וּבִבְהֵמָה**) (טט - יט) בכור שור. בכור כשב. בכור עז. אלו בכורות בהמה טהורה. (טט - כ) ומעשר מן המעשר:

(טט - כ) ע"פ **רש"י בבלי חולין קלגב (במ' קרח יח, ט) כָּל-קָרְבָּנֶיךָ** מרמז לרבות לוג שמן של מצורע דקרוי **קָרְבָּנֶיךָ**

חסרות כאן מתנות כהונה שונות כגון: ראשית הגז, שדה אחוזה, שתי הלחם, לחם הפנים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השערות: אהבה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטרה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושע, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנהלך, השלם והחלק נדרשים; זוקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצג פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימה; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.5 במדבר קרח טז,א (התשע"ה)

במדבר קרח יח,א – ז: אזהרה לכל זר בעבודה במשכן ובכליו, ראה שימוש בקצת פסוקים בדיון בנושא ב- **(במ' קרח יז,כח)**
במדבר קרח יח,ז: ואתה ובניך אתה תשמרו את-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם
עבדת מתנה אתן את-כהנתכם והזר הקרב ימת:

בבלי יומא כד,א (דיון על עבודות בית המקדש שזר חייב עליהם מיתה) **אמר רב ארבע** עבודות זר חייב עליהן מיתה (בידי שמים רמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט,א,ה"ב,ה"ה): זריקה (רש"י: עבודה אחרונה בדם) והקטרה (רש"י: של קומץ מנחה, או של איברים או של חלב) וניסוך מים וניסוך היין. ולוי אמר: אף תרומת הדשן וכן תני לוי במתניתיה (בברייתא): אף תרומת הדשן.
מאי טעמא דרב דכתיב

(במ' קרח יח,ז) ואתה ובניך אתה תשמרו את-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם ואת-כהנתכם

עבדת מתנה אתן את-כהנתכם והזר הקרב ימת: עבדת מתנה (להניח משהו) ולא עבודת סילוק (לעקור – להסיר משהו),
ועבדתם – עבודה תמה (עבודה המסיימת אחת או יותר עבודות), ולא עבודה שיש אחריה עבודה. (בסיכום עבודה של מתן – להניח משהו ובוזה לסיים קבוצה של אחת או יותר עבודות)

- ולוי: **רבי רחמנא** (רבתה התורה) **לכל-דבר המזבחה**. (חולק על רב ואומר שמלים אלו מרבות גם עבודת סלוק)
- **ורב:** ההוא (שמלים **לכל-דבר המזבחה** אלו מלמדות) לאתויי (להביא - לרבות) **שבע הזאות שבפנים, ושכמזבחה** (שאינן על המזבח ובכל זאת זר שיעשה חייב מיתה, כעין סוג של זריקה).
ולוי נפקא ליה (למד ההזאות) **מלך-דבר ו-כל-דבר**. - **ורב דבר ו-כל-דבר** לא דריש.

רש"י בבלי יומא כד,א ארבע עבודות כו' - אף על פי שכולן מוזהר עליהן זר, אין חיוב מיתה אלא בארבע האלו, כדמפרש ואזיל. **(במ' קרח יח,ז) ואתה ובניך אתה וגו' - סיפיה דקרא** (בסוף הפסוק נאמר) **והזר הקרב ימת.**
עבדת מתנה - שאתה נותן על המזבח, ולא עבודת סילוק שאתה מסלק וסר מעל המזבח, כגון תרומת הדשן.
עבודה תמה - עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר, ולא שיש אחריה עבודה, כגון שחיטה וקבלה והולכה שיש אחריה זריקה, אבל זריקה - עבודה אחרונה שבדם, וכן הקטרה בקומץ מנחה ובאיברים ופדרים (אחרי שחיטה הפשט ניתוח וכו'), וכן ניסוך היין בכלל השנה, וכן המים בחג.

לכל-דבר המזבחה – (לוי) לרבות עבודת סילוק אם עבודה תמה היא, כגון תרומת הדשן. (האם רק זה או עוד עבודות סלוק?)
שבע הזאות שבפנים - (לרב) שמזה על הפרוכת מפר העלם דבר ופר משיח (זה 2) **ושל יום הכפורים** (ע"פ משנה יומא פ"ה,מ"ג-מ"ה):
בקה"ק (א) דם פר (ב) דם שער. על הפרכת (א) דם פר, (ב) דם שער: מתערבות של דם פר ודם שער מחטא על קרנות מזבח הזהב, מזה על טהרו של מזבח זהב (סה"כ 55), **ושכמזבחה** שמזה מלוג שמן בהיכל, כדכתיב **(וי' מצ' יד,טז) והנה מרהשמן באצבעו וגו'** דסלקא דעתך אמינא לאו דבר המזבח הוא (והיינו סוברים שכיוון שאינן עבודות במזבח, זר לא יהיה חייב עליהן מיתה), להכי רבי לכל (לרב ארבע עבודות תמות במזבח, ועוד שבע הזאות דם בקה"ק ובקדש, והזאות שמן מצורע בקדש).
ולוי נפקא להו - כולהו מיניה מדבר **לכל-דבר** - דהא **דבר המזבחה** גופיה יתירה הוא, ונגמר מיניה תרומת הדשן, ומריבויא ד-**לכל** דריש ביה הזאה הפנימית. (לוי מסכים עם רב על ארבע עבודות, המלים **לכל-דבר המזבחה** יתירות ולדעתו **דבר המזבחה** נדרש לסלוק תרומת הדשן, **לכל** בא לרבות הזאות).

ב-**בבלי יומא כד,ב** מובאות **ברייתות התומכות** ברב ובלוי, והמוצגות כאן שלא על סדר הגמרא.
תניא כוותיה דרב, תניא כוותיה דלוי. **תניא כוותיה דרב:** עבודות שזר חייב עליהם מיתה: זריקת דם בין לפנים בין לפני ולפנים, והמזה בחטאת העוף, והממצה (עד כאן הרחבות בזריקת דם) והמקטיר בעולת העוף (עד כאן הרחבה בהקטרה), והמנסך שלשה לוגין מים ושלשה לוגין יין (עד כאן הרחבות בניסוך מים ויין). **תניא כוותיה דלוי:** עבודות שזר חייב עליהן מיתה: המרים את הדשן, ושבע הזאות שבפנים ושכמזבחה, והמעלה על גבי המזבח בין דבר כשר בין דבר פסול.
רש"י יומא כד,ב בין לפנים - הזאה שעל הפרוכת. **בין לפני ולפנים** - שעל בין הכדים דיום הכפורים.
בחטאת העוף - כתיב הזאה והזה מדם החטאת על קיר המזבח (ויקרא פרק ה). **בעולת העוף** - כתיב מיצוי, ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח (ויקרא פרק א). **והמקטיר** - שהעולה כליל היא. **והמנסך שלשת לוגין** - שהיא פחות שבנסכים רביעית ההין לכבש, ואילו תרומת הדשן לא קטני, והיינו כרב. **בין דבר פסול** - בהנך פסולין שפסולין בקודש, דאם עלו לא ירדו, משום הכי חשיבא הקטרה.

(הברייתות האלו נשארות באותן עבודות שבהן נפתח הדיון בין רב ללוי, ומרבות בפרטים בזריקת דם, בהקטר, בניסוך היין והמים וגם בהזאות. הברייתא העוזרת ללוי מביאה שזר חייב על תרומת הדשן שהיא עבודת סילוק וכפ' רש"י אם עבודה תמה היא, וזה כאמר לוי ב- (בבלי יומא כד,א) כי **לכל-דבר המזבחה** מלמד על חיוב זר בעבודת סילוק, והרחבה בהקטר הדבר שפסולו בקדש שאם עלה לא ירד ועל כך הזר יענש במיתה, ומסתבר שגם רב יסכים לכך.)
לכל-דבר – מקף כרב-מצב לזר שיענש במיתה (א) על הקטרת כשרים, (ב) על הקטרת פסולים בקודש שאם עלו לא ירדו, וזר שיעלם יענש במיתה.

(המשך **יומא כד,א**) - (הגמרא שואלת על לוי שאמר כי **לכל-דבר המזבחה** מרבה חיוב מיתה לזר על עבודת סלוק) ואימא (תאמר שהכתוב): **לכל-דבר המזבחה** - כלל, **עבדת מתנה** - פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט, **עבדת מתנה** – אין (מזה תלמד שעבודה של הנחה נכלל באיסור הזר), **עבודת סילוק** - לא (ממעט חיוב מיתה לזר על עבודת סילוק)!

(בבלי יומא כד,ב) – (עונה לוי) אמר קרא **ולמבית לפרכת ועבדתם** - אל מבית לפרכת הוא ד-**עבדת מתנה** (בקדש הקדשים זר חייב על עבודת מתנה = הנחה שהיא גם עבודה מסיימת) ולא **עבודת סילוק** (ופטור על עבודת סלוק), הא בחוץ (אבל מחוץ לקה"ק, היינו בקדש ובמזבח, הזר חייב) - אפילו (על עבודת סילוק).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אהבה, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבו; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבו; דרגא – מצרף; תבר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבו ממשות; מרכא ספקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תבר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תבר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושע, ב"כ מצב
אחד נדרש; פסוק 1 – סדור נדרש, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

(הגמרא מוכיחה מהכתוב שהביא לוי כי מתקבלת תוצאה חמורה מדאי) - אי הכי (היות וענית לי מ-עֲבַדְתָּ מִתְּנָה, שהיא כתובה אחרי וְעַבַדְתָּם אז מלת) וְעַבַדְתָּם נמי (גם בתנאים של חיוב הזר): אל מִבֵּית לְפָרְכָתָּהּ הוא דעבודה תמה (בקדש הקדשים יתחייב הזר אם יעשה עבודה תמה הנדרשת ממלת וְעַבַדְתָּם ואותה עבודה היא גם עבודת הנחה הנדרשת מ-עֲבַדְתָּ מִתְּנָה) ולא (יתחייב מיתה על) עבודה שיש אחריה עבודה, הא בחוץ - אפילו עבודה שיש אחריה עבודה (אבל מחוץ לקה"ק, היינו בקדש ובמזבח, הזר יתחייב על כל עבודה)! (המסקנה הנ"ל לשיטת לוי מטילה חיוב רחב על זר ובאה הגמרא ולומדת כי מלת) - וְעַבַדְתָּם הדר ערביה קרא (חיבר הכתוב שני תנאים לקה"ק ולמחוץ לו, זר חייב רק על עבודות הנחה שהן גם עבודות תמות (מסיימות) גם בקה"ק וגם מחוץ לו).

רש"י בבלי יומא כד, (הכתוב) וְלִמְבֵּית לְפָרְכָתָּהּ – אפסיק בין כללא (לְכָל-דְּבָר הַמּוֹצֵא) לפרטא (עֲבַדְתָּ מִתְּנָה), מבית לפרוכת הוא דעבודת מתנה - כגון הזאות שבין הבדים דיום הכפורים, ונתינת קטורת על האש. ולא עבודת סילוק - כגון הוצאת כף ומחתה, שהכהן גדול מכניס שם לקטורת יום הכפורים ומניח בין הבדים, ואחר כך חוזר ומוציא. אי הכי וְעַבַדְתָּם נמי מבית לפרוכת דעבודה תמה - כגון נתינת קטורת על האש. ולא שיש אחריה עבודה, והולכת כף ומחתה (אל קה"ק), שיש אחריה חפינה והקטרה. (רש"י מפרש שיטת לוי) וְעַבַדְתָּם הדר ערביה - לענין עבודה תמה, שהו"ו מוסיף לענין ראשון (ולכן עבודה תמה בחוץ ובפנים לחייב זר שעשאה במיתה), אבל עֲבַדְתָּ מִתְּנָה לא מיהדר אלא אמבית לפרוכת דלקמיה, דלא כתיב ביה וי"ו (ולכן זר שעשה בפנים עבודת מתנה (הנחה) חייב עבודה על עבודת סילוק, אבל בחוץ חייב גם על עבודת סילוק).

טט – בשלב זה הגמרא נשארת עם הלימוד בכלל ופרט. ורש"י מפרש מבית לפרוכת הוא דעבודת מתנה (עבודת הנחה, שהיא גם עבודה מסיימת) זר חייב עליה מיתה אבל עבודת הוצאה אין בה מיתה לזר. אבל בחוץ בין הכנסה בין סילוק (אם היא עבודה מסיימת) זר חייב עליה מיתה.

בעי רבא: עבודת סילוק בהיכל מהו? לפנים מדמינן ליה, או לחוץ מדמינן ליה? הדר פשטא: מִבֵּית (קה"ק) וְלִמְבֵּית (ו"ו ולמ"ד? מרבות את הקדש על קה"ק זר לא חייב על עבודה שאינה הנחה וגם תמה בקדש). (הגמרא מונה עבודות בקדש שזר שעשאה לא יתחייב) - אלא מעתה, זר שסידר את השלחן ליחייב! - איכא סידור בויכין. - סידר בויכין ליחייב! - איכא סילוק והקטרה. - זר שסידר את המנורה ליחייב! - איכא נתינת פתילה. - נתן פתילה ליחייב! - איכא נתינת שמן. - נתן שמן ליחייב! - איכא הדלקה. - הדליק ליחייב! - הדלקה לאו עבודה היא. - ולא? והתניא: (ויקרא א) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש - לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא ככהן כשר ובכלי שרת! - הצתת אליתא - עבודה היא, הדלקה - לאו עבודה היא.

(הגמרא מונה עבודות במזבח ועל מה הזר שעשאה יתחייב) - אלא מעתה זר שסידר את המערכה ליחייב! - איכא סידור שני גזירי עצים. - סידר שני גזירין ליחייב! - איכא סידור אברים. - והא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן: זר שסידר שני גזירי עצים חייב! - בהא פליגי; מר (רבי יוחנן) סבר: (סידור שני גזירי עצים) עבודה תמה היא (וגם עבודת הנחה מאופן עשייתה), ומר (רב) סבר: לאו עבודה תמה היא.

תניא כוותיה דרב, תניא כוותיה דלוי. (הובאו לעיל) בשתי הברייתות לא מוזכר סידור שני גזירי עצים!

הפסוק במדבר קרח יח, ז: מסיים את קבוצת הפסוקים במדבר קרח יח, א - ז: אזהרה לכל זר בעבודה במשכן ובכליו. ואחריו התורה מלמדת על כ"ד מתנות כהונה. אז אפשר כי תוכנו וטעמיו קשורים באופן מסוים למתנות כהונה. וְאֵתָּה וּבְנֵיךָ אֶתָּה – מונח מונח תלישא-גדולה (תלשא). כעין שלושה תפקידי טעם תלשא, הנדרשים מהכתוב. תלשא היא גם טעם של דרשה לכתוב לפניה ולדרשה לכתוב אחריה, לכן יש אפשרות לכעין שש דרשות בתפקידי תלשא (העיקריים ביניהם שיעורין, חציצין, מחיצין (הכולל בחינה נעלה), עקירה) אפשר כי אחד מתפקידי תלשא יהיה לרמוז שבכתוב יש לדרוש הגדרת עֲבַדְתָּ מִתְּנָה (להניח משהו) ולא עבודת סילוק (לעקור משהו), אפשר כי אחד מתפקידי תלשא יהיה לרמוז שבכתוב יש לדרוש הגדרת מחיצה וְעַבַדְתָּם – עבודה תמה (עבודה המסיימת אחת או יותר עבודות), ולא עבודה שיש אחריה עבודה.

דרשות אחרות אפשריות בטעם תלשא, שאינן קשורות לנושא עבודת זר, ע"פ סיפרי, בבלי יומא כד, תורה שלמה, תורה תמימה וְאֵתָּה וּבְנֵיךָ אֶתָּה – מחיצה (הכולל בחינה נעלה) (א) בדיקת יוחסין של כהנים ע"י בית דין של כהנים המתכנסים לִמְבֵּית לְפָרְכָתָּהּ = בעזרה ממערב לקה"ק (ספרי), אפשר שגם קובעים מיהו כהן כשר (כגון מום עובר או קבוע) לעבודה, (ב) הכהנים אוכלים תרומה בקידוש ידיים (נטילת ידיים) בגבולין (ג) הכהנים נושאים עון הקדשים של בני ישראל (ד) רמז לפייס במעגל

תְּשַׁמְרוּ אֶת-פְּהַנְתְּכֶם - קדמא ואזלא – מרמז כי בכתוב יש לדרוש לימוד בסדר מסוים למשל כעין כלל ופרט, או כלל ופרט וכלל. תבנית תלשא קדמא אזלא עשויה ללמד כעין בנין אב. ראה לימוד סדר בספרי ובספרי זוטא לעבודה ע"פ פייס וקידוש ידיים לעבודה ולאכילת תרומה.

לענין כלל ופרט בבלי יומא כד, מציע ללמוד כך: ואימא: לְכָל-דְּבָר הַמּוֹצֵא - כלל, עֲבַדְתָּ מִתְּנָה - פרט, כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט, עֲבַדְתָּ מִתְּנָה - אין, עבודת סילוק - לא!

אם נאמר כי תְּשַׁמְרוּ אֶת-פְּהַנְתְּכֶם - קדמא ואזלא – מרמז כי בכתוב יש לדרוש כעין כלל ופרט וכלל המחייב את הכהנים לשמור שזר לא יעשה עבודות כהנים בבית המקדש בכלל (אסור אבל פטור) ובפרט שלא יעשה עבודות שיגרמו לו חיוב מיתה בידי שמים.

(א) לְכָל-דְּבָר הַמּוֹצֵא (כלל פותח, עבודות במזבח) (ב) וְלִמְבֵּית לְפָרְכָתָּהּ (כלל סוגר המרבה על קה"ק את הקדש, ראה (א)).

(ג) מתבנית הטעמים מרכא טפחא של וְלִמְבֵּית לְפָרְכָתָּהּ מתרבה הקדש (ההיכל) ראה הסבר להלן.

פרט (א) וְעַבַדְתָּם – עבודה תמה (עבודה המסיימת אחת או יותר עבודות). דרשת הגמרא נתנה למלה משמעות של שם עצם ותואר במקום פועל. אפשר כי טעם אתנח של מלת וְעַבַדְתָּם בתפקיד מגביל מסייע למתן משמעות של שם עצם – עבודה, ותואר – מסיימת.

פרט (ב) עֲבַדְתָּ מִתְּנָה (להניח משהו) ולא עבודת סילוק (לעקור משהו),

ואין בכלל אלא מה שיש בפרט או חיוב הזר יהיה על עבודה שחלים בה שני התנאים

וְעַבַדְתָּם – אתנח, ע"פ בבלי יומא כד, הגביל חיוב זר במיתה רק לעבודות הנחה שהן גם עבודות מסיימות בין בקה"ק, בין מחוץ לו.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפצית השערות: אהנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי ממשותף; מרכא טפחא – יתור לרבית, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצג פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש"ט – 5: יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

עבדת מתנה - מונח רביעי, בתפקיד לפחות ארבע, ארבע עבודות שמנה רב לגבי המזבח, ועוד עבודה שמונה רבי יוחנן המתחילה בתרומת הדשן ומסתיימת בסידור (מתן) שני גזרי עצים על המערכה על המזבח. **לכל-דבר המזבח**
עבדת מתנה - מונח רביעי, בתפקיד לפחות ארבע, חמש או שש הזאות בקדש ובקה"ק זה **ולמבית לפרכת**

(א) **לכל-דבר המזבח ולמבית לפרכת** - דרגא תביר מרכא טפחא, תבנית מלמדת על כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא (כאן עבודת זר בבית המקדש), ועל כל פרט חלה אותה הלכה, או אותו ענין. אשר נברר אותם.
(ב) **ולמבית לפרכת** – מרכא טפחא, כיתור לרבות על הפשט של עבודת זר בקדש הקדשים את העבודה בקדש (בבלי יומא כד, ב ד"ה בעי רבא: עבודת סילוק בהיכל מהו? מכאן ללימוד ששני התנאים לחייב זר חלים גם בקדש)
(ג) **לפרכת** – טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **ועבדתם** מאפיין שבכתוב לפניו מדובר שזר יענש על ביצוע עבודה תמה (= מסיימת)

ע"פ תבניות הטעמים (ג) מלמד על (ב) שגם בקדש זר חייב על עבודה תמה. (ב) עם האפיון שזר חייב על עבודה תמה מלמד על (א) **לכל-דבר המזבח** שגם בעבודות במזבח זר חייב על עבודה תמה. זה מבוסס על ההשערה כי התבנית דרגא תביר מרכא טפחא, מלמדת על כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא (כאן עבודת זר בבית המקדש), ועל כל פרט חלה אותה הלכה, או אותו ענין. אז אם על (ב) חלה ההלכה של זר חייב על עבודה תמה, גם על (א) תחול אותה הלכה.
הערה: אפשר כי תבנית זאת גם מתאימה לנדרש מ-**ספרי זוטא יחז**, להלן: שהכהנים נושאים עון הקדשים במקדש בין נאכלין בין שאינן נאכלים

המזבח ולמבית לפרכת – תביר מרכא טפחא, מלמדת על כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא, שעל חלקם לא חלה ההלכה או הענין, אפשר כי מדובר כאן (א) ע"פ **תוספתא חגיגה פ"ג, ה"ט** שהכל נאמנים על הקודש כל השנה ואינם נאמנים לתרומה ולתרומת מעשר וחלה פרט לימי הרגלים. (ב) ע"פ **ספרי זוטא יחז**, שהכהנים נושאים עון הקדשים (טט הכתוב ב-**במ' קרח יחא**), **תשאאו את-עזון המקדש ואתה ובניך אתה תשאאו את-עזון המקדש** בין נאכלין בין שאינן נאכלים **וממעטם** מעון הקדשים לתרומה ולתרומת מעשר וחלה שהן בגבולין.

תוספתא מסכת חגיגה (ליברמן) פ"ג, ה"ט (גר' תורה שלמה [כב] ה"ח)
אמ' ר' נחמיה מפני מה הכל נאמנין (בתו"ש לא גר' על החטאת ואין הכל נאמנין) על הקודש (בכל ימות השנה כמבואר במשנה דנאמנים בטהרת יין ושמן למזבח כל השנה) ולא על התרומה (אין נאמנים ע"ה אלא בשעת הגתות והבדים) שלא כל אחד או' הריני בונה מזבח לעצמי הייני שורף פרה לעצמי (ולהכי נאמן על שמירתה), שני' (אסמכיהו על קרא) **(במ' קרח יחא)**, **ואתה ובניך אתה תשאאו את-כהנתכם לכל-דבר המזבח**, או **לכל-דבר המזבח** (כל בניך אפילו עם הארץ **תשאאו את-כהנתכם**) יכול אף לתרומה ולתרומת מעשר וחלה (יהא ע"ה נאמן על שמירתה), ת"ל **ולמבית לפרכת**, מה מבית לפרכת מיוחד שאין לדעתן של ישראל (שאינן הכל רשאיין ליכנס שם ולידע מה בתוכו, אף קודש אינו מסור לכל, לכן ע"ה נאמן בה), יצאת תרומה ותרומת מעשר וחלה שהן (ג"א שיש) לדעתן של ישראל (מסורה בידי הכל, מנחת ביכורים (אפשר זה שם במפרש?))
קטע זה הובא כדי להסביר מהו "לדעתן של ישראל".

ספרי זוטא יחז
(במ' קרח יחא), **ואתה ובניך אתה תשאאו את-כהנתכם**, מגיד שעון הקדשים (טט הכתוב ב-**במ' קרח יחא**), **תשאאו את-עזון המקדש ואתה ובניך אתה תשאאו את-עזון המקדש** אינו מסור אלא בידי הכהנים אין לי אלא עון קדשי קדשים קלים קדשים נאכלים קדשים שאינן נאכלין מניין ת"ל **לכל-דבר המזבח**. יכול אף תרומה ותרומת מעשר וחלה ת"ל **ולמבית לפרכת** מה בית לפרכת מיוחד דבר שאי אפשר לדעת צבור יצא דבר (טט) - מיעט מעון הקדשים לתרומה ולתרומת מעשר וחלה שהן בגבולין) שאפשר לדעת צבור:

תשאאו את-כהנתכם – קדמא ואולא, ע"פ ספרי וספרי זוטא מהכתוב נדרש סדר לענין עבודה ע"פ פייס וקידוש ידיים לעבודה ולאכילת תרומה.

ספרי זוטא יחז, ... **(במ' קרח יחא)**, **עבדת מתנה אתה את-כהנתכם**, מקיש **עבדת מתנה** ... ל-**כהנתכם** מה זו בנטילת ידיים אף זו בנטילת ידיים. או מה זו אינה אלא בקדוש ידיים ורגלים יכול אף זו לא תהא אלא בקדוש ידיים ורגלים אמרת לא זו לפי צורך העבודה וזו לפי צורך העבודה אמרו כל מי שהוא נותן תרומה למי שהוא אוכלה כמצותה מעלין עליו כאלו הוא עובד עבודה [וכהן שאוכל תרומה כמצותה מעלין עליו כאלו עובד עבודה].

ספרי במדבר פרשת קרח פיסקא קטז ... **ועבדתם**, שומע אני מעורבבים ת"ל **(במ' קרח יחא)**, **עבדת מתנה אתה את-כהנתכם** מה מתנה בפייס אף עבודה בפייס: **(במ' קרח יחא)**, **עבדת מתנה אתה את-כהנתכם** לעשות אכילת קדשים בגבולים כעבודת מקדש במקדש מה עבודת מקדש במקדש ידיו ואחר כך עובד אף אכילת קדשים בגבולים מקדש ידיו ואחר כך אוכל.
ועבדתם – אתנה, ע"פ **ספרי במ' קרח קטז** מגביל שלא תהא עבודת המקדש בערבויה ע"י כל כהן שירצה אלא ע"י סדר, ואפשר שרבנן קבעו פייס. פייס במעגל עשוי להיות מרומז בצורת טעם תלשא במלה **אתה** מעגל עם נקודת פתיחה.

נספח:

הערה (א): תוספות בבלי יומא כד, א (הגמרא אמרה) אין בכלל אלא מה שבפרט - תימה לי א"כ **לכל-דבר המזבח** למה לי כדקאמר (לוי על ההזאות) **דבר ... לכל-דבר** [ואפילו אם תמצא לומר ד-**לכל** מרבה הזאות שבפנים ושבמצורע מ"מ קשיא כיון ד-**לכל** משמע כללא] אדרבה לפרוך לאידך גיסא דהוה לן למימר ד-**לכל-דבר המזבח** הוה להו שני כללות הסמוכין זה לזה והטל פרט ביניהם **ועבדתם עבדת מתנה** ודונם בכלל ופרט וכלל

דוגמא למדת כלל כלל פרט **(במדבר קרח יחא)** ופדויו מן-תדש תפדה בערקה בסר חמשות שקלים בעקל הקדש עשרים גרה הוא: ופדויו מן-תדש - כלל תפדה - כלל בערקה - קדמא זקא-קטן בתיבה אחת - מידת מוקדם שהוא מאוחר בענין

ולכל חשיב כלל כמו בכל (האם הראשון או השני בפסוק הבא) כדררשינן **(דב' דאה יז, ב)** **בכל אשור תשאאו נפשך** כלל והכי אמרינן בפ' שור שנגח את הפרה (ב"ק דף נד:;) ובר"פ מרובה (שם דף סד.) **בכל כללא** וא"כ נרבי מכעין הפרט אפילו דבר שאין עבודה תמה ואפילו עבודת סילוק ואף על גב דלא דמי כללא בתרא לכללא קמא הא דיינינן באלו טריפות (חולין דף סז.) כי האי גוונא ונראה דשמא **בכל ולכל** לחודיה לא חשיב כללא אלא כשיש שום תיבה מפורשת מאותו ענין אצלו כמו התם דכתיב **(דב' דאה יז, ב)** **בכל אשור-תאנה נפשך**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצות השערות; אתנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבית, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סיוור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

בבקר ובצאן ובביתו ובשכר וכן בדברות דכתיב (דב' וא' ה'ד) וכל-בהמתך והיא דפרק שלשה מינין (נזיר דף לה.) (שמ' מש' כב,ט) חמור או-שור או-עז כלל בהמה חזר ופרט י"ל היא ר"א היא אי נמי שאני התם דכתיב ברישא חמור או-שור והדר וכל אבל הכא דכתיב ברישא דענינא (במ' קרח יח,ג) לכול הוא ליה כלל שאינו מלא ואין דנין אותו בכלל ופרט וכי האי גוונא אמרינן בריש פ"ק דזבחים (דף ד:) אימא (במ' נשא וי,ז) יעשה כלל זבח פרט ומשני אי הוה כתיב יעשה שלמים זבח כדקאמרת השתא דכתיב יעשה זבח שלמים הוה ליה כלל שאין מלא וכו'.

(דברים ראה יד,כו)

ונתתה הסוף בכל אשר-תאנה נפשך בבקר ובצאן ובביתו ובשכר וכל אשר תשאול נפשך ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמת אתה וביתך:

(דברים ואתחנן ה'ד)

ויום השביעי שבתו לה' אלהיך לא תעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחסדך וכל-בהמתך וגרך אשר בשעריך למען יניח עבדך ואמתך קמור:

(שמות משפטים כב,ט) כי-יתן איש אל-רעהו חמור או-שור או-עז וכל-בהמה לשמר ומת או-נשבר או-נשפה אין ראה:

(במדבר נשא וי,ז) ואת-האל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות ועשה הפהו את-מנחתו ואת-נסכו:

ע"פ תוס' בבלי יומא כד,א אם יש כאן כלל לכול וכלל בתראה דבר המזבח והפרט נעבדתם עבדת מהנה. ואז כלל פרט נהיה לכלל ופרט וכלל ולכן מרבה ע"י הכלל בתראה אפילו דבר שאין עבודה תמה ואפילו עבודת סילוק וזר שעשאם יתחייב במיתה בידי שמים. מתקבלת תוצאה הפוכה ממה שהתורה מלמדת. תוס' מסביר ש"לכל" אינו כלל מלא כי חסר תיאור למה מתיחס, ולכן אין ללמוד כאן כלל ופרט וכלל. אבל לפי ההסבר לעיל יש כאן כלל ופרט וכלל המלמד על חובת הכהנים לשמור שבכל תחום המקדש זר לא יעשה עבודה, ויש נושא אחר של חיוב מיתה לזר על עבודות הנחה מסיימות.

הערה (ב): תשמרו את-בהנתכם אחריות הכהנים לעם ישראל שלא יעשו עבודות כהנים. ביום הכפורים ישראלים צובאים בעזרה, קרובים מאד לכהן גדול שרק הוא עובד ביום הזה, ועלולים לנסות "לעזור" לכ"ג.

הערה (ג): בין תפקידי עבודות בית המקדש תפקיד הכפרה על עם ישראל הוא נושא מרכזי. סידור שני גזרי עצימ בלשון נופל על לשון, העברת גזרות בבחינת הרשעה כלה כעשן תכלה

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר ראש השנה ... ובכן צדיקים יראו וישמחו, וישרים יעלו, וחסידיים ברינה יגילו, ועולתה תקפץ פיה. וכל הרשעה כלה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. ותמלוך אתה ה' אלהינו מהרה על כל מעשיך. בהר ציון משכן כבודך ובירושלם עיר קדשך. ככתוב בדברי קדשך. ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה. קדוש אתה וגורא שמך ואין אלוה מבלעדיך. ככתוב ויגבה ה' צבאות במשפט, והאל הקדוש נקדש בצדקה. ברוך אתה ה' המלך הקדוש.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מראי, מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק 1 – סדור שנתלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביעי – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קראם – סדר קריאת; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קראם ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.6 במדבר קרח טז,א (התשע"ו)

במדבר קרח טז,ו: זאת עשו קחור לכם מחתות קרח וכל עדתו:

(1,ru) זאת עשו – טפחא אתנח כתבנית "שמע ישראל" המעיד על דבקות ישראל בה' אחד. והנה פ'רש"י ... אמר להם בדרכי הגוים יש נימוסים הרבה וכומרים הרבה ואין כולם מתקבצים בבית אחד, **אנו אין לנו אלא ה' אחד**, (טט: **זאת**) – המלה ממעטת ומלמד על ה' אחד, טעמה טפחא מרבה פרטים המייצגים ה' ומכל פרט אחד רק אחד ואילו הם) ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד ...

רש"י ... הא לכם שמיש חביב מכל, היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא, לפיכך התרה בהם **(1,ru) מִחֶר וְהִלָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר-יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ**, כבר הוא בקדושתו. וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש, אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחייבו, מי שיבחר בו יצא חי, וכולכם אובדים:

משה רבנו התרה בפניהם הגבילו עצמכם מלהשתמש בקטורת וכך הטעים דבריו **זאת** – טפחא כשנוי וניתוק מהמלה הבאה **עשו**, רוצה לומר **אל תעשו** כי אם ת-**עשו** ואינכם ראויים אז כבר למדנו מנדב ואביהוא, ששימוש בקטורת שאינו מצווה מה' ממת, לכן התבוננו בטעם אתנח של **עשו** – בתפקיד מגביל עשייה ואל תעשו.

במדבר קרח יח,כה: וידבר ה' אל־משה לאמר: מופע 61 של התוכן בתורה, צווי הלוים על תרומת מעשר להכניס, אזהרה ללוים שיקפידו על הפרשות על הסדר, כי אין נאות למשרתי ה' לנהוג שלא על הסדר כי מהוים דוגמא. ומפורט בדרשת הכתוב הבא.

במדבר קרח יח,כו,כז: [כז] וְאֶל-הַלְוִיִּם תִּדְבַר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֲתָם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר:

[כז] וְנִחְשַׁב לָכֶם תְרוּמַתְכֶם פְּדֻן מִן־הַגֶּרֶן וּכְמִלְאָה מִן־הַיֶּקֶב:

בבלי ביצה יג,א ... דאמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו (לוי לכהן) בשבלין (רש"י: שהקדימו לתרומה גדולה (טט: הלוי נטל מע"ר לפני שהבעלים הפרישו תרומה גדולה)) - שמו טובלו לתרומת מעשר (רש"י: שם מעשר שנקרא עליו (טט: בלי הפרשת תרומה גדולה) טובלו למע"ר זה להיות טבל), ואוסרו באכילת עראי ו(עונשו)במיתה כדון טבל, עד שירים תרומת מעשר שלו, ולקמיה יהיב טעמא. (.

- כותש למה לי? (רש"י: אי בבן לוי מוקמינן ליה, למה מוטל עליו לעשותו דגן (טט: להוציא גרעיני התבואה מן השבלים והקליפות שעוטפות הגרעינים), אי אמרת בשלמא בישראל קאי, ואסורייתא טבלא - שפיר תנא כותש דכתיב דגנך (טט: מן התורה ישראל מחוייב בפעולות אלו כי נאמר שיתן תרומה מן דגנך - ונדרש דיגנך היינו אחר פעולות הוצאת הגרעינים), ודרבנן דומיא דאורייתא תקון (טט: שאם לוי יקדים ויטול מעשר (לפני תרומה) של גרעינים בשבלים, שיעשה תרומת מעשר שלו כמו תרומת ישראל, גרעינים ללא פסולת).

לימא ליה (טט: אם יאמר הלוי): כי היכי דיהבו לי - הכי יהיבנא לך (כמו שנתנו לי כך אני נוהן לך לא מנופה) - ! אמר רבא: קנסא (רש"י: על שהקדים, וגרם להערים לעבור על דברי תורה, שהמשנה סדר המעשרות עובר בלאו: **שם' מש' כב,כח**) **מִלְאָתָהּ וְדַמְצָהּ לֹא תֵאָחֵז, דהכי קאמר: לא תאחר תרומה, להקדים לה מעשר.**

(שם' מש' כב,כח) מִלְאָתָהּ וְדַמְצָהּ לֹא תֵאָחֵז בְּכֹר בְּגִיד תַּמְרוֹלִי:

(במ' קרח יח,2) כל תֵּלֵב יֵצֵר וְכִלְיָהּ תִּירוֹשׁ וְדָגוּ רְאִישֵׁיהֶם אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לָהּ לֶךְ נִתְּמִים:

(דב' שפ' יח,ד) רֵאשִׁית דָּגְנָךְ תִּירוֹשֶׁךָ וְיֵצֵהְרֶךָ וְרֵאשִׁית גֶּזַע צִנְעָה תַּמְרוֹלִי:

(במ' קרח יח,כו) וְאֶל-הַלְוִיִּם תִּדְבַר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֲתָם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר:

(במ' קרח יח,כז) וְנִחְשַׁב לָכֶם תְרוּמַתְכֶם פְּדֻן מִן־הַגֶּרֶן וּכְמִלְאָה מִן־הַיֶּקֶב:

תניא נמי הכי: בן לוי שנתנו לו שבלין במעשרותיו - יעשה אותן גורן, ענבים - עושה אותן יין. זיתים - עושה אותן שמן ומפריש עליהם תרומת מעשר, ונותנן לכהן. שכשם שתרומה גדולה אינה ניטלת **[בבלי ביצה יג,א]** אלא **(במ' קרח יח,כו) מִן־הַגֶּרֶן ... ו-מִן־הַיֶּקֶב** (רש"י: שנגמר כולה, דכתיב דגן תירוש ויצהר (טט: **(במ' קרח יח,2) כל תֵּלֵב יֵצֵר וְכִלְיָהּ תִּירוֹשׁ וְדָגוּ**)), כך תרומת מעשר אינה ניטלת אלא מן הגורן ומן היקב.

- מחשב? הא מדידה בעי! (רש"י: בשלמא אי בישראל מוקמת לה, ובתרומה גדולה - איכא למיתני מחשב (טט: אם תאמר שהסוגיה בישראל אי מתאים לשון מחשב כי), דניטלת באומד, שתרומה גדולה לא נתנה בה התורה שיעור, דכתיב **(דב' שפ' יח,ד) רֵאשִׁית דָּגְנָךְ**, ורבנן הוא דאמרי שיעור עין יפה ובינונית ורעה, הלכך, באומד סגי, דאי נמי לא יהיב כשיעור - חטה אחת פוטרת כל הכרי, אבל גבי לוי **(במ' קרח יח,2) מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר** כתיב (ולכן) צריך למדוד (בדיוק ולא מתאים לשון מחשב).

- הא מני (משנה זאת בשיטת) - אבא אלעזר בן גימל היא. דתניא, אבא אלעזר בן גימל אומר: **(במ' קרח יח,כו) וְנִחְשַׁב לָכֶם תְרוּמַתְכֶם** (רש"י: בלויים כתיב) - בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה גדולה (רש"י: דכתיב **(במ' קרח יח,כו) פְּדֻן מִן־הַגֶּרֶן**) ואחת תרומת מעשר (רש"י: דכתיב **(במ' קרח יח,כו) תְרוּמַתְכֶם**). (ומקשיים) כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד (רש"י: כדפרישית דלא כתיב בה שיעור)

ובמחשבה (רש"י: נותן עיניו בצד זה (טט: וחושב אפילו בלי דיבור שממקום זה יפריש) ואוכל בצד אחר, דכתיב **(במ' קרח יח,כו) וְנִחְשַׁב**, ואתרייהו קאי (טט: כי כותב לפני שיהם), והא דקא יליף לה מתרומה גדולה - משום אומד נקט לה (מחשב באומדן דעת את כמות תרומת המעשר שיפריש).

- כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה . גופא, אמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו (לוי לכהן) בשבלין - שמו טובלו (שם מעשר עושהו טבל האסור לאכילה עד שיפריש) לתרומת מעשר (אף שלא נגמרה מלאכתן לא הגיעו לזמן חיוב בתרו"מ). מאי טעמא? אמר רבא: הואיל ויצא עליו שם מעשר (רש"י: ורחמנא אמר **(במ' קרח יח,כו) וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר**: משנקרא מעשר - הזיקים לתרומתו).

(במ' קרח יח,כו) וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר - מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב. **וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ** - משמע פשוטו שיפריש בפועל את תרומת המעשר. **דרשה (א)** לא חייב להפריש בפועל אלא במחשבת אומד של מקום וכמות מתוך הכרי. בעזרת עורך "מתבתא": הראשונים העירו שממלת **(במ' קרח יח,כו) וְנִחְשַׁב** לומדים

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
תפנית השערת: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא – מראש; מאריך, רבוי; דרגא – מוציא; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כ"כ מצב
אחד נדרש; ססא – סדור שנתקל, הסוף והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצג פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

שאפשר להפריש תרומה גדולה ותרומת מעשר במחשבה. ופרש"י שלימוד של הפרשת תרומת מעשר מהפרשת תרומה גדולה הוא לענין דין "אומד" שעליו לחשב באומדן דעת את כמות תרומת המעשר שיפריש ולא הפרשה בפועל. דרשה (ב) אמר רבא: הואיל ויצא עליו שם מעשר פי' רשב"א משמע שגם דין זה שחל המעשר בשבילים למדים מפסוק זה. לרש"י זה חיוב מן התורה ורמב"ם (הל' מעשר פ"ג, ה"ט) כתב שאם לא הפריש חייב מכת מרדות (מרבנן). אפשר כי גם כאן יוצא הכתוב מפורשטו מפני שמחייב הפרשת תרומת מעשר אף שעדיין לא נגמרה מלאכתו.

(טט: הגמרא מביאה שמועה אחרת בשם ר' שמעון בן לקיש שהלוי שהקדים את הכהן בשבילים עוד קודם שנגמרה מלאכתו והתחייבו בהפרשת תרומה, הלוי מפריש רק תרומת מעשר ממה שנטל ואינו מפריש לכהן תרומה. הבעלים יפרישו לכהן תרומה ממה שנטל וזה יהיה פחות מתרומה שהיה מפרישים אם לא היה הלוי מקדים ונטול)
אמר רבי שמעון בן לקיש: (טט: דעתו כי) מעשר ראשון שהקדימו בשבילין (לוי לכהן) - פטור מתרומה גדולה, שנאמר (במ' קרח יח, כו) והרמתם מלפני תרומת ה' מעשר מן המעשר: מעשר מן המעשר אמרתי לך, ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר (טט: אין דיון בדעת ריש לקיש שדעתו לא התקבלת).
- אמר ליה רב פפא לאביי: אי הכי, אפילו הקדימו בכרי נמי (רש"י: לתרומה בכרי שנתמרח, נפטר לוי, מהאי קרא) ! - אמר ליה: עליך אמר קרא (רש"י כדי שלא תאמר כן (טט: בא הכתוב)) (במ' קרח יח, כט) מפל' מתנתיהם תרימו את כל תרומת ה'. (רש"י: ובלויים כתיב, ולהכי כתיב למימר דכל צד תרומה המוטלת בו – יתן)
- (שואל רב פפא) ומה ראתי (להסביר כמו שהסברת) (רש"י: רש"י מסכת ביצה דף יג עמוד ב
דהאי כל דמריב שדית ליה אהקדימו בכרי, ואיך אהקדימו בשבילים, אימא איכא. ?
- (עונה אביי) האי לא אדגן, והאי לא אדגן. (רש"י: האי אדגן - הקדימו בכרי - כבר נעשה דגן, ומשבא לכלל דגן חלה עליו חובת כהן, דכתיב (דב' שפ' יח, ד) ראשית דגנך, הלכך מסתברא דהאי קרא דזכותא דכהן - אכרי תשדיה).

מניין שהכתוב עוסק גם במצב שהקדים הלוי את הכהן בשבילים קודם שנגמרה מלאכתו ואחרי שירים תרומת מעשר פטור מלתרום תרומה גדולה. נתבונן ב-(במ' קרח יח, כו) ואל-הלוים תדבר ואמרת אליהם פיתקחו מאת בני ישראל את-המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנתתםם והרמתם מלפני תרומת ה' מעשר מן המעשר: פיתקחו – תלישא-גדולה העשויה ללמד אלפניה ולאחריה בתפקידי תלישא. כאן דרשה אחת לאחריה מחשב באומד את המקום והכמות של הפרשת תרומת מעשר אף שלא מפריש בפועל כמו שמוסבר הדרשות על והרמתם מלפני תרומת ה'. דרשה שניה אלפניה, אפשר באה ללמד על הגריעה מכמות התרומה שמקבל הכהן אם הלוי הקדימו בשבילים. הסבר משולב כלהלן.
פיתקחו מאת בני ישראל – תלישא-גדולה קדמא ואולא, קדמא ואולא מלמד על סדר תקין של הפרשות. כאשר אין לוי מקדים בשבילין, הישראל גומר את מלאכת הדיגון עד לכרי. מפריש תרומה גדולה שעליה רומת תלישא-גדולה בתפקיד אומד של עין טובה אחד מארבעים, עין בינונית אחד מחמשים, עין רעה אחד מששים. אחר מפריש את-המעשר ללויים, ואז מצווים הלויים והרמתם מלפני תרומת ה' מעשר מן המעשר.
אבל אם הלוי הקדים ליטול בשבילים לפני גמר מלאכתו כמרומו בטעם קדמא של אשר ועשה נגד מה שהזוהר במלת תדבר בלשון קשה, מה שעשה עשוי, וגרע חלק הכהן בתרומה (אף-על-פי שכמות התרומה היא מרבנן) ומעידה תבנית הטעמים זרקא סגול של ואל-הלוים תדבר ואמרת אליהם שגרע חלק הכהן ואינו ראוי אבל נעשה.

במדבר קרח יח, כו: ונחשב לכם תרומתכם פדנן מן-הנזרן וכמלאה מן-היקב: במדבר קרח יח, כח: כן תרימו גם אתם תרומת ה' מפל' מעשרתיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ונתתם מלפני תרומת ה' לאהרן הכהן: רלב"ג (במ' קרח יח, כו) ונחשב לכם תרומתכם פדנן מן-הנזרן וכמלאה מן-היקב: - רוצה לומר, שהם דברים שנגמרה מלאכתם, אבל לא יתורמו שבלים על החטים, וזיתים על שמן; כמו העניין בתרומה שמפרישין ישראל לתת לכהנים, שהיא דבר שנגמרה מלאכתו. (במ' קרח יח, כח) ולפי שכבר צוה אותם בזה המאמר (טט: ב-(במ' קרח יח, כו)) להפריש תרומת מעשר אחר שנגמרה מלאכתו, והיה לחושב שיששוב, שאם לקח הלוי מישראל מעשר ראשון קודם שנגמרה מלאכתו, שלא נתן עדיין הישראל תרומה גדולה לכהן - שכבר יפטר הלוי כשיתן לכהן תרומת מעשר לבד, ויפטר מתרומה גדולה, אמר (במ' קרח יח, כח) כן תרימו גם אתם תרומת ה' וגו' - רוצה לומר, שלא תחשבו שאינכם מחוייבים בתרומה גדולה לפי שאתם לויים ולא חייבה אתכם התורה בה, כי בודאי גם כן מחוייבים להפרישה אחר שלא הופרשה ביד הישראל, ונגמרה מלאכת הפירות ההם בידכם, ותתנו התרומה לאהרן הכהן. ולפי שהתרומות הם בכללם לאהרן ולבניו, כמו שנתבאר במה שקדם (במ' קרח יח, ח), הנה אין ראוי שנבין מזה המקום שלא יתנו הלויים זאת התרומה כי אם לכהן גדול, אבל נבין מזה שהוא קודם לבניו, כמו שביארנו במה שקדם (וי' ז, לד). וכבר למדו רבותינו ז"ל מזה (ספ"ב קכא), שאין ראוי לתתה כי אם לכהן חבר, כמו העניין באהרן, לא לכהן עם הארץ. וזה באמת דבר ראוי לכל המתנות, כאמרו "לתת מנת הכהנים... למען יחזקו בתורת ה'" (דה"ב לא, ד), ויתבאר מזה שהמחזיקים בתורת ה' הם אשר יש להם 'מנת' כמו שאמרו ז"ל (סנה' ז, ב).

במדבר קרח יח, יח: וידבר ה' אל-אהרן ואלי הנה נתתי לך את-משמרת תרומתי לכל-קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה ולבנייה לחק-עולם: סדר קדימה מומלץ למתן (מתנות כהונה בכלל) ותרומה ותרומת מעשר כנלמד כאן.

וידבר ה' אל-אהרן – מונח זרקא מונח סגול, כעין מוסף מעין הענין על הענין. צ"ע בני ישראל – מקף תלשא, תלשא בתפקיד בעל בחינה נעלה (כעין מחיצה), ממליץ לבני-ישראל לתת מתנות כהונה בסדר קדימה המרומז ב-לך – קדמא, כהן הגדול (בעל בחינה נעלה) קודם לכהנים הפשוטים, כהן חבר קודמים לכהן עם הארץ.
נתתים למשחה ולבנייה – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים (אלו כל הכהנים) הקשורים לענין קבלת (מתנות כהונה בכלל) ותרומה ותרומת מעשר כנלמד כאן. מדאורייתא כל כהן מקבל מתנות כהונה ככלל) ותרומה ותרומת מעשר כנלמד כאן.